

סוגיות בכוח אדם בהוראה ושאלת המחסור במורים: עדכון נתונים נבחרים וצעדי מדיניות מרכזיים

כתיבה: אתי וייסבלאי | אישור: יובל וורגן
תאריך: י"ח בשבט תשפ"ו, 5 בפברואר 2026

סקירה

תוכן עניינים

1	תמצית.....	1
4	1. נתונים על כוח אדם בהוראה.....	1.1
4	1.1 נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.....	1.1.1
4	א. בוגרי מסלולים להכשרת עובדי הוראה.....	1.1.1.1
6	ב. כניסה להוראה.....	1.1.1.2
7	ג. עובדי הוראה במערכת החינוך.....	1.1.1.3
9	ד. תחלופה והתמדה של עובדי הוראה.....	1.1.1.4
12	ה. מדדים הקשורים לאיכות המורים.....	1.1.1.5
13	1.2 נתוני משרד החינוך - סקרי מנהלים ומורים של ראמ"ה.....	1.1.2
15	1.3 מחסור במורים בהשוואה בינלאומית - נתוני ארגון ה-OECD.....	1.1.3
17	2. יוזמות מרכזיות של משרד החינוך בעניין כוח אדם בהוראה.....	2
18	2.1 בחינת מערך ההכשרה להוראה בדגש על מקצועות ה-STEM.....	2.1
20	2.2 כניסה להוראה, שיבוץ וקליטת מורים - תכנית 'שער להוראה'.....	2.2
21	2.3 העסקת עובדי הוראה באמצעות חוזים אישיים.....	2.3
23	3. מענים מיידיים למחסור נקודתי בעובדי הוראה.....	3
24	3.1 העסקת עובדי הוראה באישור חריג.....	3.1
27	3.2 עובדי הוראה ערבים בחינוך העברי.....	3.2

תמצית

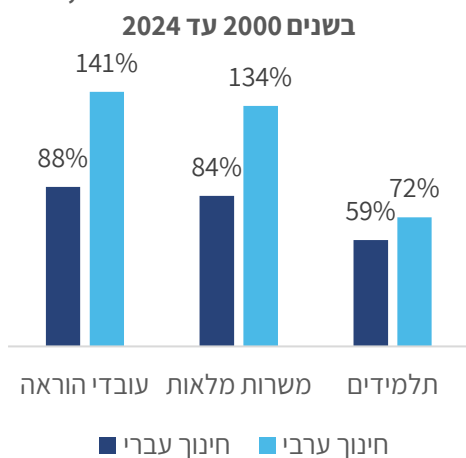
סוגיות הקשורות בעובדי הוראה, כולל מחסור בעובדי הוראה ואיכות המורים, הן בין הסוגיות המרכזיות המעסיקות את הדיון הציבורי והפרלמנטרי במערכת החינוך בישראל. אף כי קיימת הסכמה בדבר קיומו של משבר מתמשך במערכת החינוך, שאלת המחסור בכוח אדם במערכת החינוך, היקפו, חומרתו, הגורמים לו והשלכותיו מצויה במחלוקת. במסמך להלן שנכתב לבקשת חה"כ משה טור-פז ולקראת דיון ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת בנושא המחסור במורים במערכת החינוך מובאים נתונים מרכזיים מהותיים לדיון בסוגיה זו, חלקם נלקחו מפרסומים קיימים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה וגורמים נוספים ואחרים הופקו לבקשת מרכז המחקר והמידע של הכנסת לצורך מסמך זה. המסמך מעדכן מסמך קודם של מרכז המחקר והמידע של הכנסת מראשית שנת 2023.¹

בין הממצאים העיקריים העולים מן המסמך:

- הדיון בהיבטים השונים של סוגיית כוח האדם בהוראה קשור במרכיבים השונים של מקצוע זה ובשלבים השונים הקשורים להכשרה, לכניסה למקצוע ההוראה, לעבודה בהוראה ולפרישה מהוראה. הממצאים העולים מניתוח הנתונים הקיימים בתחומים אלה אינם אחידים: בעוד שמדדי דיווח מהשטח מצביעים על קשיים באיוש משרות הוראה ובשמירה על איכות ההוראה, נתונים סטטיסטיים רחבים על מצב מערכת החינוך אינם מעידים על קיומו של משבר חריף. נתונים הנוגעים למבנה המערכת מוסיפים מורכבות לניתוח המצב הקיים ומאפשרים לעמוד על נקודות תורפה.
- **נתוני דיווחים מהשטח וסקרי מנהלים המצביעים על משבר בגיוס מורים ואיוש משרות הוראה:**
  - על פי סקר מנהלים של ראמ"ה 70% מהמנהלים מדווחים כי קושי בגיוס מורים טובים הוא בעל השפעה רבה על ניהול הצוות החינוכי (74% בחינוך הממלכתי-עברי).
  - על פי סקר TALIS 2024, כ-47.9% מהמורים בישראל עובדים בבתי ספר שיכולתם לספק חינוך איכותי נפגעת בשל מחסור במורים, נתון הגבוה פי שניים מהמוצע במדינות ה-OECD וגבוה במידה ניכרת בהשוואה למועד הקודם שבו נערך הסקר.

¹ מרכז המחקר והמידע של הכנסת, [מחסור במורים](#), כתיבה: אתי וייסבלאי, 3 בינואר 2023

שיעור העלייה במספר התלמידים, עובדי ההוראה ומשרות ההוראה, בשנים 2000 עד 2024

• **נתונים סטטיסטיים רחבים המצביעים על היעדר מחסור:**

- נתוני הלמ"ס מלמדים כי אחוז הגידול במספר עובדי ההוראה ובמספר המשרות המלאות היה גבוה מאחוז הגידול במספר התלמידים (ראו פירוט הנתונים בתרשים).
- בין השנים 2000 ל-2024 חלה ירידה במספר התלמידים הממוצע למורה ולמשרת הוראה כמעט בכל שלבי החינוך והמגזרים (לדוגמה, בחינוך היסודי ירד הממוצע מ-16.6 ל-13.6 תלמידים למשרה מלאה).
- מספר **עובדי ההוראה החדשים במערכת החינוך** מדי שנה גבוה ממספר הפורשים. בשנים האחרונות ניתן לראות עלייה במספר המורים החדשים אך גם במספר המורים הפורשים.

- הנתונים הקיימים על **רמת ההתאמה בין תחום ההכשרה של מורים לתחום ההוראה בפועל** מעידים כי אף שחלק, לעיתים משמעותי, מן המורים לא מחזיקים בהשכלה מתאימה להוראת מתמטיקה ואנגלית, המגמה הכללית היא של שיפור בשיעור המורים המתאימים להוראת מקצועות אלה בשנים האחרונות.

• **נתונים המחדדים את מורכבות הסוגיה ומאפשרים לעמוד על נקודות תורפה במערכת:**

- על פי נתונים על **הכשרת עובדי הוראה**, בשנת הלימודים תשפ"ג (2022/23) סיימו לימודי הוראה באחד המסלולים האקדמיים להכשרת מורים 8,461 בוגרים. מספר הבוגרים היה הנמוך ביותר מזה כעשור ונמוך בכ-12% בהשוואה לשנת הלימודים הקודמת. מספר מסיימי תואר בוגר בהוראה (B.Ed) במקצועות אנגלית, מתמטיקה ומדעים כמעט ולא השתנה בשנים האחרונות לאחר ירידה בשנים קודמות (בין 2018 ל-2021).
- מן הנתונים על **כניסה להוראה של בוגרי המסלולים להכשרת עובדי הוראה** עולה כי בכל שנה כ-3,000 בוגרים בעלי תעודת הוראה אינם נקלטים להוראה במערכת החינוך, כשני שלישים מתוכם בחינוך העברי וכשליש בחינוך הערבי. בשנים האחרונות ניתן לראות עלייה מסוימת בשיעור הנכנסים להוראה בתוך שנתיים מסיום הלימודים בקרב יהודים (בשנת 2018 שיעור הנכנסים להוראה מבין הבוגרים היה כ-64.8% ובשנת 2023 – 69.4%), יחד עם זאת המספר הכולל של הנכנסים להוראה הצטמצם.
- נתוני הלמ"ס על **עזיבת מורים חדשים** את מערכת החינוך מצביעים על גידול משמעותי בשיעור המורים החדשים שעוזבים את מערכת החינוך בתוך תקופה קצרה: 21.5% מן המורים שנכנסו למערכת החינוך בשנת 2018 עזבו אותה בתוך חמש שנים מתחילת העבודה, 18.3% מן המורים שנכנסו למערכת בשנת 2020 עזבו בתוך 3 שנים ו-12.2% מן המורים שהתחילו את עבודתם בשנת 2022 עזבו בתוך שנה.
- הנתונים מעידים על **גידול בשימוש בכלים המיועדים למתן מענה למחסור מיידי ונקודתי בעובדי הוראה**: בשנת תשפ"ה הועסקו 12,134 עובדי הוראה באישור חריג (גידול של כ-80% ביחס לשנת תשפ"ג), וניתנו כ-1,176 אישורים להעסקת גמלאים. במקביל מספר המורים הערבים בחינוך הממלכתי-עברי ושיעורם מכלל המורים ומן המורים החדשים בזרם זה נמצא בשנים האחרונות במגמת עלייה ניכרת.

• **מהלכים ויוזמות מרכזיות של משרד החינוך בעניין כוח אדם בהוראה:**

משרד החינוך כלל את 'חיזוק ופיתוח ההון האנושי במערכת החינוך' בין יעדי תכנית העבודה של המשרד לשנת 2025 והציג כמה יוזמות בתחום זה. פירוט המידע על תכניות אלה כפי שהתקבל ממשרד החינוך וממקורות נוספות מוצג להלן. נציין כי למרות בקשתנו לא התקבל מידע מפורט אודות היבטים ומרכיבים נוספים במענים אלה.

○ **מיפוי חסרי כוח אדם וחיזוי צרכים עתידיים** – משרד החינוך מפעיל מספר כלים למיפוי חוסרים במערכת החינוך וחיזוי צרכים עתידיים בתוכם, מערכת לאיסוף דיווחים על משרות הוראה בלתי מאויישות מוסדות החינוך, מודל מבוסס AI לצורך אומדן מספר המורים החסרים על בסיס נתוני המורים הקיימים ושעות הוראה נדרשות ופיתוח מודל חיזוי רב שנתי להערכת צרכים עתידיים. למרות זאת לא נמסרו נתונים מפורטים על חסרי עובדי הוראה. על פי משרד החינוך, לפי **דיווחי המוסדות סמוך לפתיחת שנת הלימודים תשפ"ו (2025/26) היו במערכת החינוך 498 משרות הוראה לא מאוישות מתוכן 222 במקצועות הליבה.**

○ **בחינת מערך ההכשרה להוראה בדגש על מקצועות ה-STEM** – על רקע הירידה בממוצע ההישגים של תלמידי כיתות ח' במתמטיקה ובמדעים התקבלה החלטת ממשלה באפריל 2025 – ישראל ריאלית שבמסגרתה, בין היתר, הוקצו תקציבים למלגות ולתכניות להסבת אקדמאים ליוצאי עולם ההיי-טק והתעשייה ולקליטת עמיתי הוראה בחוזים אישיים. בנוסף קידם המשרד תכניות נוספות כגון תכניות רשותיות להכשרת מורים, פרסום קולות קוראים ייעודיים, שותפויות עם צה"ל ועם הרשות לשירות לאומי. כן נמסר כי משרד החינוך בוחן שינויים במתווה ההכשרה להוראה בהיבטים שונים. במקביל הקימה המל"ג ועדת מומחים לבחינת מערך ההכשרה להוראה. הוועדה סיימה את עבודתה בחודש ספטמבר 2025 והגישה את המלצותיה לשר החינוך וליו"ר ות"ת אך הן טרם פורסמו.

○ **כניסה להוראה, שיבוץ וקליטת מורים** – ביוני 2023 השיק משרד החינוך את פורטל "שער להוראה" שנועד לרכז מידע בכל הנוגע להשתלבות בהוראה וכולל מרכז השמה טלפוני, מאגר משרות וסיוע למועמדים באיתור משרות מתאימות באמצעות רפרנטיות מחוזיות. בנוסף הפעיל המשרד כלים נוספים בתחום זה לרבות הרחבת ההתנסות הקלינית במסגרת הכשרת מורים, פנייה לבוגרים לצורך מיצוי השיבוץ בקרב בוגרי הכשרת מורים ושיפור מערך הקליטה למורים חדשים.

○ **העסקת עובדי הוראה באמצעות חוזים אישיים** בחינוך היסודי ובחטיבות הביניים התאפשרה במסגרת הסכם 'אופק חדש' שנחתם באוקטובר 2022. בשנת הלימודים תשפ"ו (ספטמבר 2025) הוחל ביישום המתווה בהיקף של 100 משרות בדגש על מקצועות ה-STEM. **על פי נתוני משרד החינוך נכון לינואר 2026 נקלטו 12 עובדים להוראה בבתי הספר באמצעות חוזים אישיים.** בסה"כ 40 מועמדים הגישו מועמדות במסלול זה. הסכם השכר שנחתם מול ארגון המורים בספטמבר 2024 מאפשר העסקת עובדים בחוזים אישיים גם בחטיבה העליונה.

1. נתונים על כוח אדם בהוראה

הדיון בסוגיית כוח אדם בהוראה ומחסור במורים הוא מורכב ובעל היבטים רבים ולא ניתן לעמוד עליו באמצעות נתון או סדרת נתונים יחידה. למחסור במורים פנים רבות: מספר המורים, איכות המורים, שכר המורים ועוד. כל אחד מן התחומים מורכב משלבים שונים החל מלימודי ההוראה, דרך הכניסה להוראה, העבודה במערכת החינוך והפרישה מהוראה. יש פערים בתמונה העולה מנתונים מסוגים שונים, וכן בין העדויות של גורמים מהשטח לנתונים הקיימים בחלק מן התחומים.

במסמך שלהלן נציג נתונים מפורטים ועדכניים ככל הניתן של גופים שונים בהם: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (להלן: הלמ"ס), ראמ"ה במשרד החינוך וארגון ה-OECD, בנושא כוח אדם בהוראה. יודגש כי מן הנתונים המוצגים לא עולה תמונה אחידה, עם זאת ניתן להצביע באמצעותם הן על מגמות והן על נקודות שיש בהן קושי.

1.1 נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

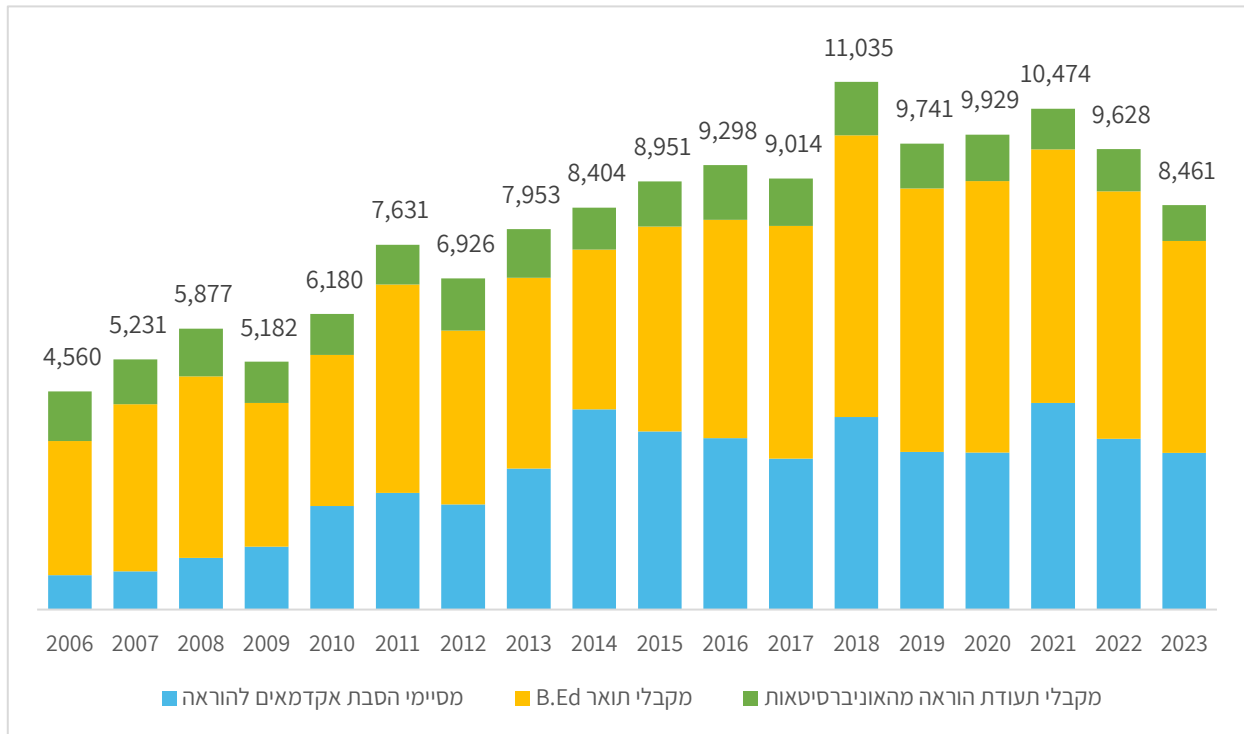
הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה אוספת נתונים בנושא עובדי הוראה בישראל ומפרסמת אותם. נתונים אלה מאפשרים קבלת תמונה מקיפה על הסוגייה בהיבטים שונים. להלן יוצגו נתונים מרכזיים של הלמ"ס בתחומים נבחרים כולל: הכשרה להוראה וכניסה להוראה; עובדי הוראה במערכת החינוך.

א. בוגרי מסלולים להכשרת עובדי הוראה

הכשרת מורים בישראל מתבצעת בשלושה מסלולים מרכזיים: תואר ראשון המשולב עם תעודת הוראה (B.Ed) במכללות האקדמיות לחינוך, תעודת הוראה באוניברסיטאות לסטודנטים בשנה השלישית לתואר או לבוגרי תואר אקדמי, ותעודת הוראה לאקדמאים במכללות האקדמיות לחינוך (הסבת אקדמאים להוראה). כן ניתן בשנים האחרונות ללמוד תואר שני בהוראה במסגרת לימודים אינטגרטיביים עם תעודת הוראה (M.Teach). על פי הנתונים לשנת הלימודים תשפ"ג (2022/23) בשנה זו סיימו הכשרה אקדמית להוראה 8,461 בוגרים, המספר הנמוך ביותר מזה כעשור.² פירוט הנתונים בתרשים הבא:

² עיבוד לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל, לוח 4.46: מסיימי תוכניות להסבת אקדמאים להוראה במכללות אקדמיות לחינוך ונכנסים להוראה (מעקב עד 2025), לפי תכונות נבחרות; לוח 4.47: מקבלי תואר "בוגר בהוראה" (B.Ed) סדירים ממכללות אקדמיות לחינוך ונכנסים להוראה (מעקב עד 2025). לפי תכונות נבחרות, מס' 76, יולי 2025.

תרשים 1: בוגרי מסלולים אקדמיים להכשרה להוראה, תשע"ז-תשפ"ג

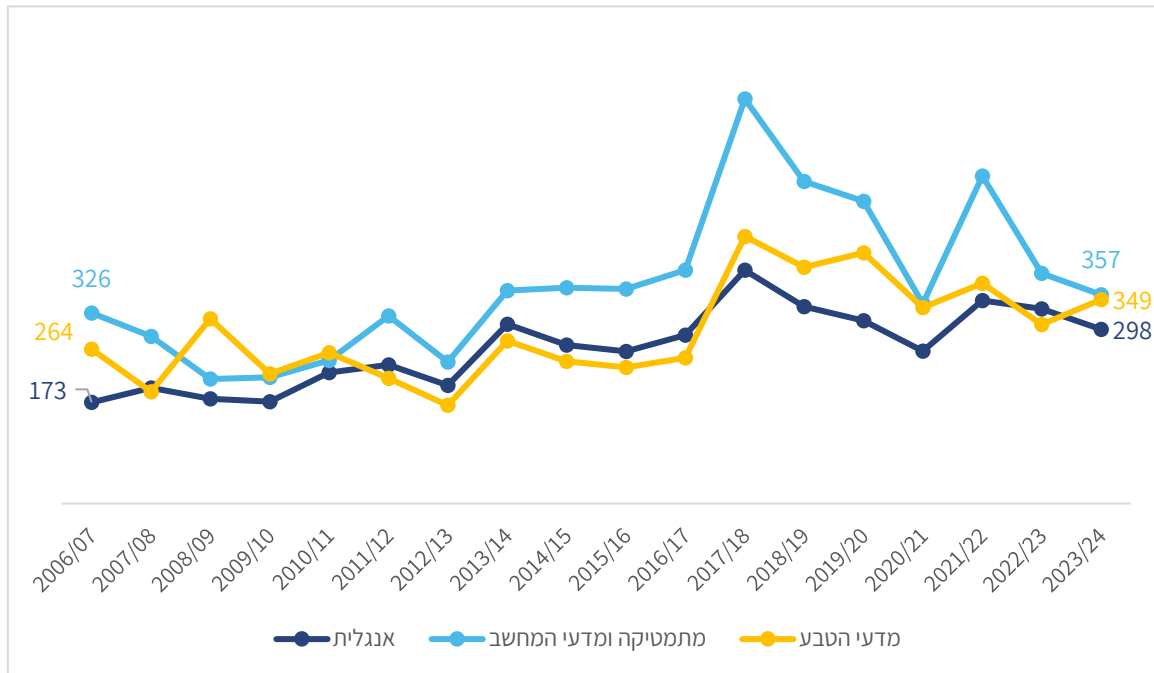

מהנתונים ניתן לעמוד על ירידה במספר בוגרי תואר "בוגר בהוראה – B.Ed" ומקבלי תעודת הוראה באוניברסיטאות בשנים האחרונות ובמיוחד בין שנת הלימודים תשפ"ב לתשפ"ג. מנגד מספר בוגרי התכניות להסבת אקדמאים להוראה נותר יציב בעשור האחרון עם תנודות לכאן ולכאן בשנים מסוימות.

התבוננות במספר מסיימי תואר בוגר בהוראה במכללות האקדמיות לחינוך שמוכשרים להוראת מקצועות שונים מלמד כי במקצועות אנגלית, מתמטיקה ומדעים ניכרת יציבות במספר הבוגרים בארבע השנים האחרונות לאחר ירידה משמעותית במספרם בשנים שקדמו לכך מאז שנת הלימודים תשע"ח (2017/18).³

³ לשכה מרכזית לסטטיסטיקה, [מקבלי תארים ממוסדות להשכלה גבוהה: תש"ס-תשפ"ד](#), לוח 3.26: מקבלי תארים ממכללות אקדמיות לחינוך, לפי תואר, מסלול לימודים ותחום התמחות, אוקטובר 2024

תרשים 2: בוגרי תואר B.Ed במקצועות נבחרים, תשע"ז-תשפ"ד

נציין בהקשר זה כי על פי נתונים עדכניים על סטודנטים במכללות האקדמיות לחינוך, מספר הסטודנטים שהתחילו לימודיהם במכללות אלה עלה בשנתיים האחרונות.⁴ יש להניח כי לעלייה זו תהיה השפעה על מספר בוגרי המכללות בשנים הבאות.

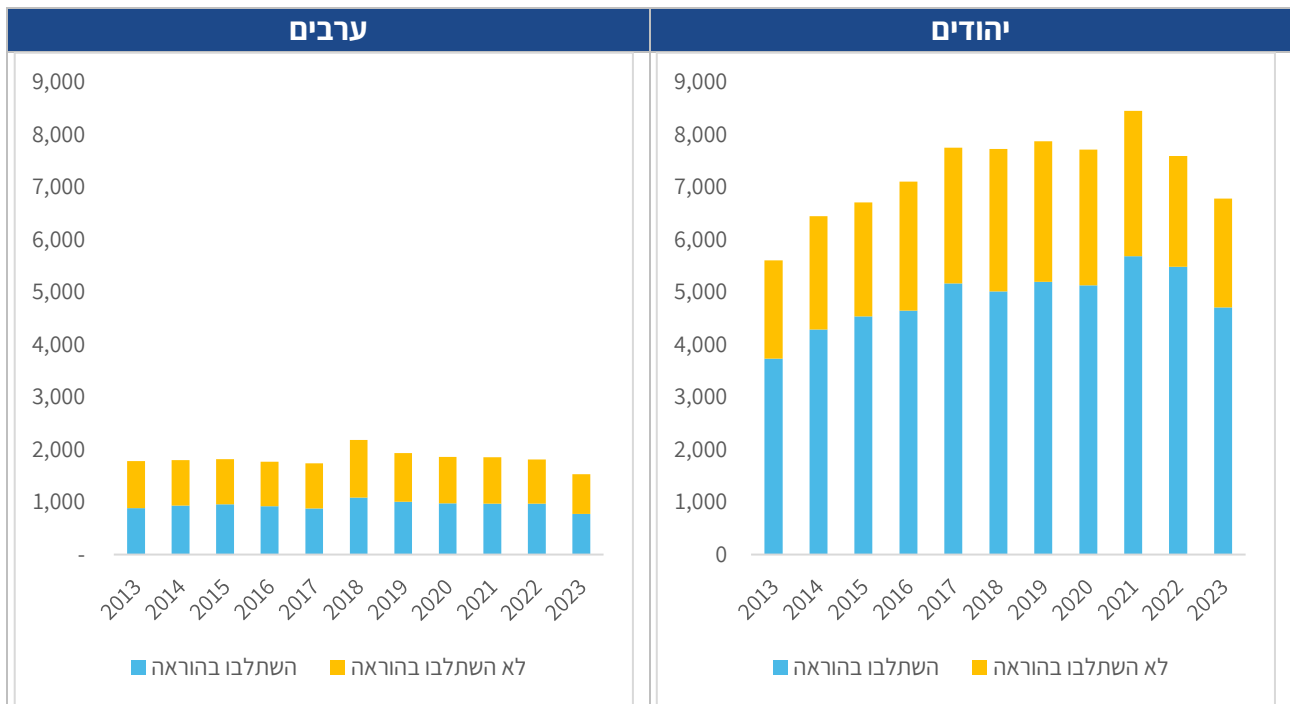
ב. כניסה להוראה

נתונים על כניסה להוראה של בוגרי מסלולי ההכשרה לעובדי הוראה מעידים כי חלק ניכר מן הבוגרים אינם מממשים את הכשרתם ולא נקלטים בהוראה במערכת החינוך. **בכל שנה כ- 3,000 בוגרים בעלי תעודת הוראה אינם נקלטים להוראה במערכת החינוך, כשני שלישים מתוכם יהודים וכשליש ערבים.** בשנים האחרונות ניתן לראות עלייה מסוימת בשיעור הנכנסים להוראה בתוך שנתיים מסיום הלימודים בקרב יהודים (בשנת 2018 שיעור הנכנסים להוראה מבין הבוגרים היה כ-64.8% ובשנת 2023 - 69.4%). שיעור הכניסה להוראה בקרב ערבים כמעט ולא השתנה ונותר נמוך יחסית (פחות ממחצית מן הבוגרים). הנתונים מעידים כי למרות עלייה זו מספר הבוגרים שהשתלבו בהוראה בשנים האחרונות הצטמצם, במיוחד בחינוך העברי.⁵

⁴ לשכה מרכזית לסטטיסטיקה, סטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה, תשס"ח-תשפ"ה (2007/8-2024/25), לוח 2.1. סטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה, לפי תואר, סוג מוסד (1), מין וקבוצת אוכלוסייה, דצמבר 2025.

⁵ עיבוד לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל, לוח 4.46: **מסיימי תוכניות להסבת אקדמאים להוראה במכללות אקדמיות לחינוך ונכנסים להוראה (מעקב עד 2025)**, לפי תכונות נבחרות; לוח 4.47: **מקבלי תואר "בוגר בהוראה" (B.Ed) סדירים ממכללות אקדמיות לחינוך ונכנסים להוראה (מעקב עד 2025)**, לפי תכונות נבחרות, מס' 76, יולי 2025.

תרשים 3: כניסה להוראה של בוגרי הכשרת מורים בתוך שנתיים מסיום הלימודים לפי מגזר, 2013-2023

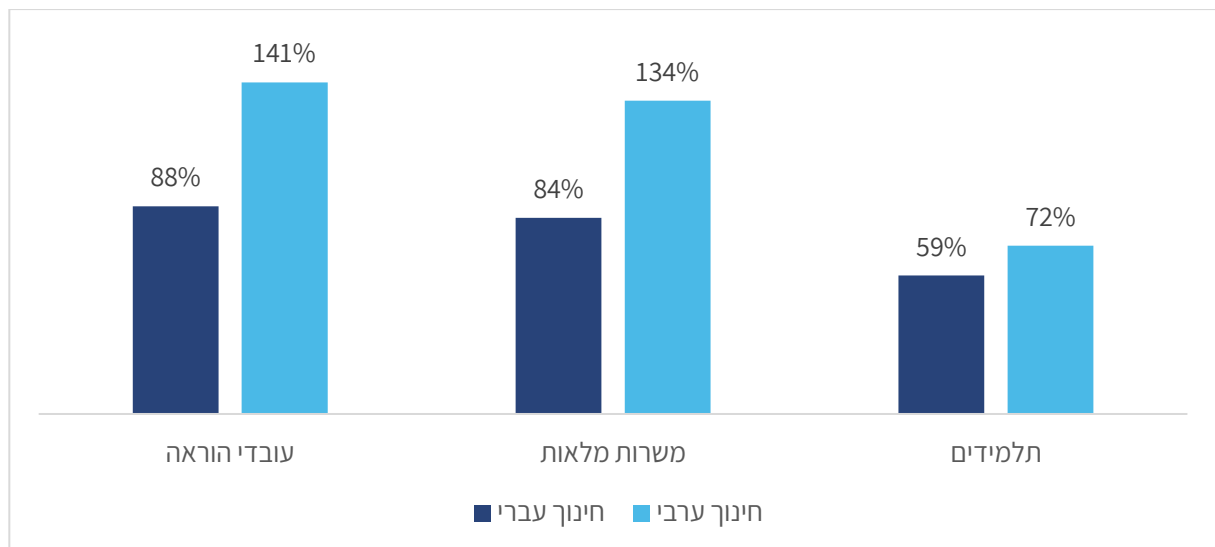

ג. עובדי הוראה במערכת החינוך

במערכת החינוך הועסקו בשנת הלימודים תשפ"ה (2024/25) כ-214 אלף עובדי הוראה.⁶ נתונים על היחס בין מספר המורים במערכת החינוך למספר התלמידים מלמדים כי אחוז הגידול במספר המורים במערכת החינוך ובמספר המשרות המלאות היה גבוה מאחוז הגידול במספר התלמידים. מגמה זאת קיימת בחינוך העברי וביתר שאת בחינוך הערבי.

פירוט הנתונים בתרשים הבא:

תרשים 4: גידול במספר תלמידים עובדי הוראה ומשרות מלאות לפי מגזר, תש"ס-תשפ"ד

⁶ לשכה מרכזית לסטטיסטיקה, [עובדי הוראה במערכת החינוך - תשפ"ה \(2024/25\)](#), מרץ 2025.

בהמשך לכך מספר התלמידים הממוצע למורה ולמשרת הוראה ירד בין שנת 2000 ל-2024 כמעט בכל שלבי החינוך והמגזרים.⁷

טבלה 1: ממוצע תלמידים למורה ולמשרה מלאה, לפי שלב חינוך, תש"ס-תשפ"ד

ממוצע תלמידים למשרה מלאה		ממוצע תלמידים למורה		
תשפ"ד (2023/24)	תש"ס (1999/00)	תשפ"ד (2023/24)	תש"ס (1999/00)	
חינוך יסודי				
12.9	15.9	10.8	12.4	ממלכתי עברי
12.4	13.8	10	10.1	ממלכתי-דתי
16.3	20.4	10.6	13.6	חרדי
13.6	18.9	10.8	15.7	ערבי
13.6	16.6	10.8	12.7	סה"כ
חטיבת ביניים				
10.8	14.2	7.7	12	ממלכתי עברי
9.4	10.8	5.7	8.4	ממלכתי-דתי
10.8	14.7	9.2	12.4	ערבי
10.5	13.6	7.5	11.4	סה"כ
חטיבה עליונה				
9.8	11.3	7.7	8.6	ממלכתי עברי
8	9.6	5.3	7	ממלכתי-דתי
18.4	13.9	13	11.4	חרדי
10.7	12.8	9.3	12.3	ערבי
10.8	11.5	8.3	9	סה"כ

חשוב לשים לב הממצא מתייחס לכלל עובדי ההוראה במערכת החינוך, כולל מורים במסגרות לחינוך מיוחד. בדיקה ראשונית שבוצעה לבקשתנו על ידי הלמ"ס העלתה כי גם כאשר מתייחסים לתלמידים במסגרות חינוך רגיל בלבד, ממוצע התלמידים למשרת הוראה מלאה הצטמצם בשנים האחרונות.⁸

ניתוח נתונים ביחס ל-20 הערים הגדולות

הנתונים שהוצגו לעיל מתייחסים כאמור לכלל המורים ללא הבחנה בין מורים למקצועות שונים, שלבי חינוך שונים, מחוזות גיאוגרפיים, וכן הלאה. מחקר שנערך במסגרת פרסום של מרכז טאוב מדצמבר 2025, עמד על היעדר הנתונים בהקשר זה וניתח את השינויים במספר התלמידים והמורים בכל אחת מ-20 הערים הגדולות. ממצאי הניתוח מעידים כי בשנים 2012 עד 2024, **מספר התלמידים גדל בשיעור נמוך מהגידול במספר המורות בכל אחת מ-20 הערים הגדולות**. זאת למעט העיר בני ברק שבה שיעור הגידול במספר המורות היה דומה לשיעור הגידול במספר התלמידים.

⁷ לשכה מרכזית לסטטיסטיקה, [עובדי הוראה במערכת החינוך – תשפ"ה \(2024/25\)](#), מרץ 2025. נתוני החינוך החרדי כוללים את עובדי ההוראה בגני ילדים ובתי ספר בחינוך הרשמי, החינוך המוכר שאינו רשמי ורשתות החינוך החרדיות.

⁸ דוד מעגן, מנהל תחום חינוך גבוה וכוח אדם בהוראה, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, דואר אלקטרוני, 8 בינואר 2026.

נוסף על כך עמדו הכותבים על שני ממצאים נוספים הרלוונטיים לדיון בסוגיית המחסור במורים. האחד, **נתוני ההיצע בפועל של מורים בשנים האחרונות גבוהים מן הנתונים על ביקוש חזוי למורים, כפי שחושבו על בסיס נתוני ממוצע התלמידים למורה. זאת הן בהתייחס למקצועות שונים והן בהתייחס לערים שונות.** השני, בין 2013 ל-2023 גדל מספר הנבחנים בהיקף של חמש יחידות לימוד במקצועות המדעיים (מתמטיקה, אנגלית, מחשבים, פיזיקה וכימיה) בשיעור גבוה יותר מן הגידול במספר הנבחנים הכולל בבחינות הבגרות. מכאן הסיקו הכותבים כי לא ייתכן מחסור במורים במקצועות אלה "שכן גידול מרשים כזה במספר הנבחנים ברמה מוגברת לא היה מתאפשר ללא פתיחת כיתות וקבוצות לימוד נוספות ותוספת של אלפי מורות ללמד בהן."⁹

ד. תחלופה והתמדה של עובדי הוראה

על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בשנת הלימודים תשפ"ה נקלטו במערכת החינוך 11,624 מורים חדשים, כ-5.4% מכלל המורים במערכת החינוך. הנתון האחרון לגבי מספר המורים שעזבו את המערכת החינוך מלמד כי בשנת תשפ"ב (2021/22) פרשו 10,847 מורים, כ-5.6% מן המורים במערכת החינוך באותה שנה. יש לשים לב כי הלמ"ס מגדיר עזיבה לצמיתות של מערכת החינוך לאחר שלוש שנים של היעדרות ממצבת המורים כך שהנתונים האחרונים שבידיו בעניין פרישה של מורים הופקו בשנת 2025 ביחס למורים שפרשו שלוש שנים לפי כן, בשנת הלימודים תשפ"ב (2021/22).

פירוט הנתונים על מספר המורים החדשים והפורשים ועל שיעורם מן המורים במערכת החינוך, בתרשימים הבאים. ככלל ניתן לראות כי בכל אחת מן השנים האחרונות מספר המורים החדשים במערכת החינוך ושיעורם מכלל המורים במערכת החינוך גבוה ממספר המורים הפורשים. במקביל ניתן לראות עלייה הן במספר המורים החדשים ובשיעורם מתוך המורים במערכת החינוך והן במספר המורים הפורשים ובשיעורם מתוך המורים במערכת החינוך.

פירוט הנתונים על מורים חדשים ופורשים בחינוך העברי והערבי בתרשימים הבאים¹⁰:

⁹ נחום בלס, [על משברים אמיתיים ומדומים במערכת החינוך](#), מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל, ירושלים, טבת תשפ"ו, דצמבר 2025. עמ' 12-23.

¹⁰ לשכה מרכזית לסטטיסטיקה, [עובדי הוראה במערכת החינוך – תשפ"ה \(2024/25\)](#), מרץ 2025. נציין בהקשר זה כי לעיתים יש פערים בין הנתונים העדכניים ביותר המתפרסמים בהודעה לעיתונות לבין נתוני שנתון הלמ"ס המתפרסמים במועד מאוחר יותר

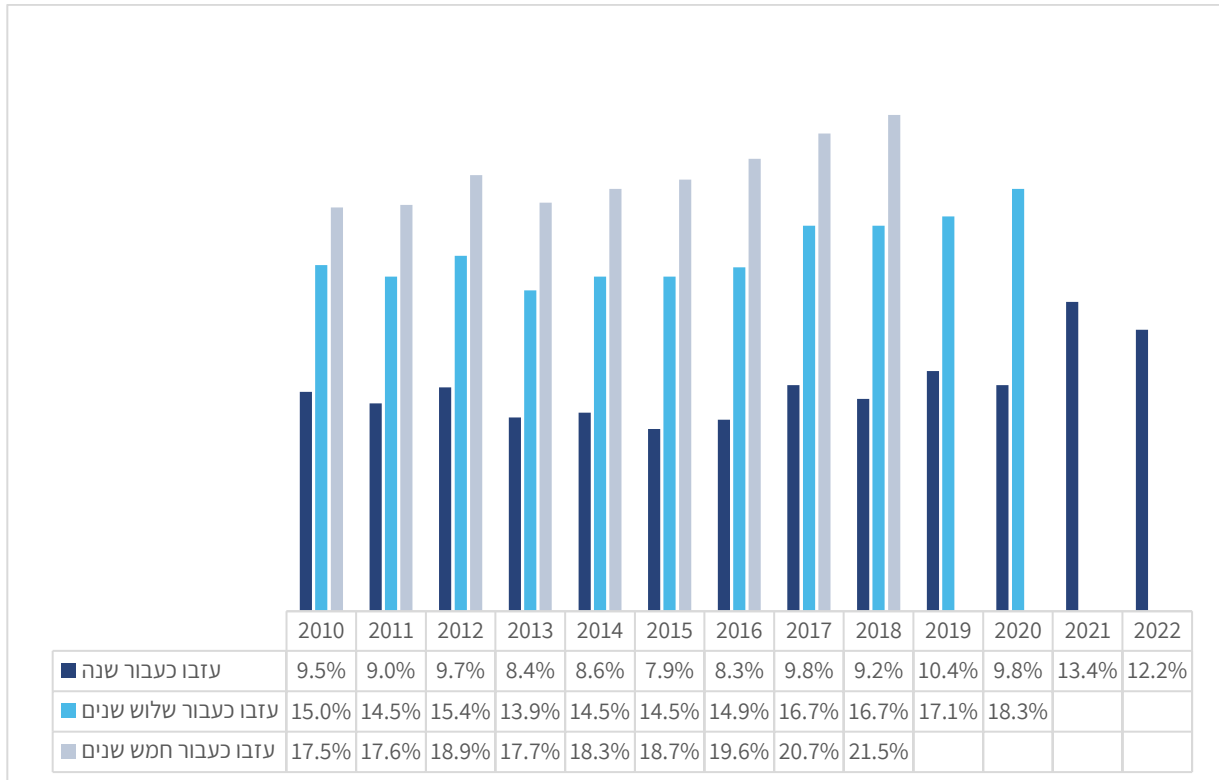
תרשים 5: מספר מורים חדשים ומורים פורשים לפי מגזר, תשע"א-תשפ"ה

מנגד, נתוני הלמ"ס על **עזיבת מורים חדשים** את מערכת החינוך מלמדים על גידול משמעותי בשיעור המורים החדשים שעוזבים את מערכת החינוך בתוך תקופה קצרה: 21.5% מן המורים שנכנסו למערכת החינוך בשנת 2018 עזבו אותה בתוך חמש שנים מתחילת העבודה, 18.3% מן המורים שנכנסו למערכת בשנת 2020 עזבו בתוך 3 שנים ו-12.2% מן המורים שהתחילו את עבודתם בשנת 2022 עזבו בתוך שנה. נדגיש כי כאמור הלמ"ס מגדיר עזיבה לצמיתות של מערכת החינוך לאחר שלוש שנים של היעדרות ממצבת המורים ולכן הנתונים האחרונים בעניין זה הם לגבי מורים חדשים שנכנסו למערכת החינוך בשנת הלימודים תשפ"ב (2021/22).¹¹

¹¹ דוד מעגן, מנהל תחום חינוך גבוה וכוח אדם בהוראה, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, דואר אלקטרוני, 8 בינואר 2026.

תרשים 6: שיעור עזיבה בקרב בוגרים שנכנסו להוראה לפי שנת כניסה להוראה, 2010-2022

בהקשר זה נציין כי מחקר של מרכז טאוב שפורסם בשנת 2024 ועסק בתחלופת מורות עמד על כך שאף כי לתחלופה של עובדי הוראה יש יתרונות, ככל ששיעורי התחלופה גבוהים יותר, נזקי התחלופה עולים על יתרונותיה. נזקים אלה כוללים גזילת זמן ניהול יקר, קשיי הסתגלות למקום עבודה חדש, היעדר תחושת יציבות והמשכיות אצל התלמידים, פגיעה במהלכים ארוכי טווח ועוד. המחקר מצא כי אף ששיעורי התחלופה (כולל עזיבת מורים לבתי ספר אחרים, יציאה לשבתון ועוד) לא עלו בשנים שנבדקו (עד שנת 2022) ומספר המורות המצטרפות גבוה במידה ניכרת ממספר המורות שעזבו שיעורי התחלופה גבוהים יותר בבתי ספר בחינוך הממלכתי-עברי והממלכתי-דתי, בבתי ספר גדולים יותר, ברמה חברתית-כלכלית גבוהה יותר ובבתי ספר במרכז בהשוואה לפריפריה. מחברי המחקר שיערו בעקבות ממצאים אלה כי העובדה שתופעת ההיעדרות, הניידות והתחלופה של מורות ניכרת יותר באזורים ובבתי ספר מבוססים תורמת לבולטות הדין במחסור במורים.¹²

¹² נחום 219-211

ה. מדדים הקשורים לאיכות המורים

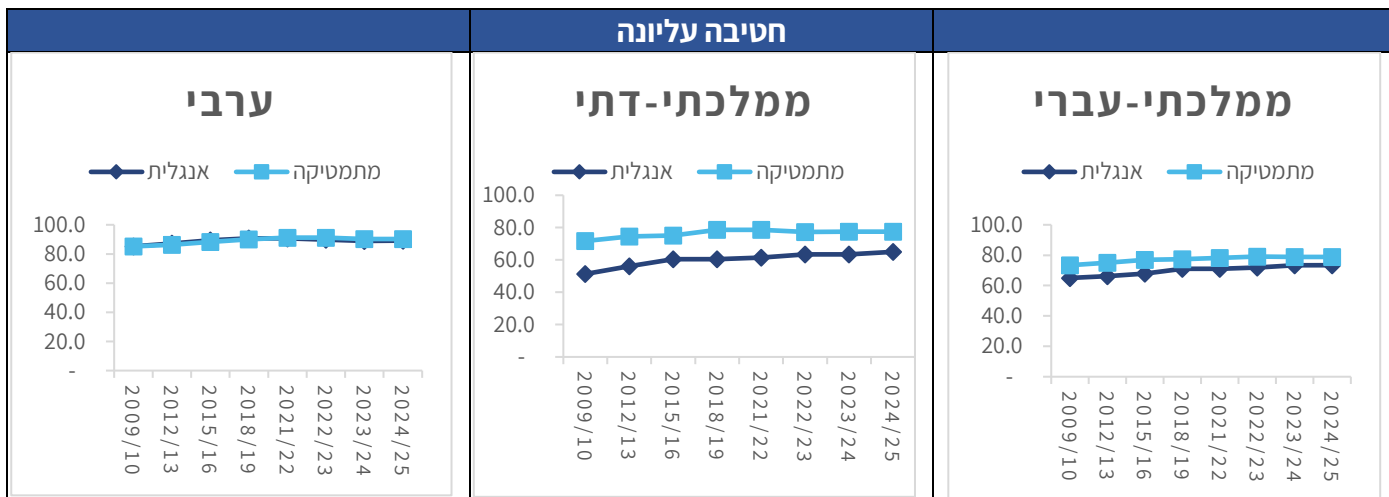
לצד המדדים הכמותיים שהוצגו לעיל מדדים הנוגעים באיכות עובדי ההוראה בהם, התאמה בין מקצוע ההוראה של מורים לתחום ההכשרה שלהם וציוני הבגרות והפסיכומטרי של בוגרי הכשרה להוראה מהותיים לדיון בסוגיות הקשורות בכוח האדם בהוראה.

ככלל הנתונים הקיימים על רמת ההתאמה בין תחום ההכשרה של מורים לתחום ההוראה בפועל המוצגים בתרשימים להלן מעידים כי אף שחלק, לעיתים משמעותי, מן המורים לא מחזיקים בהשכלה מתאימה להוראת מתמטיקה ואנגלית, המגמה הכללית היא של שיפור בשיעור המורים המתאימים להוראת מקצועות אלה בשנים האחרונות.¹³

תרשים 7: התאמה בין מקצוע ההוראה לתחום ההכשרה, תש"ע (2009/10) - תשפ"ה (2024/25)

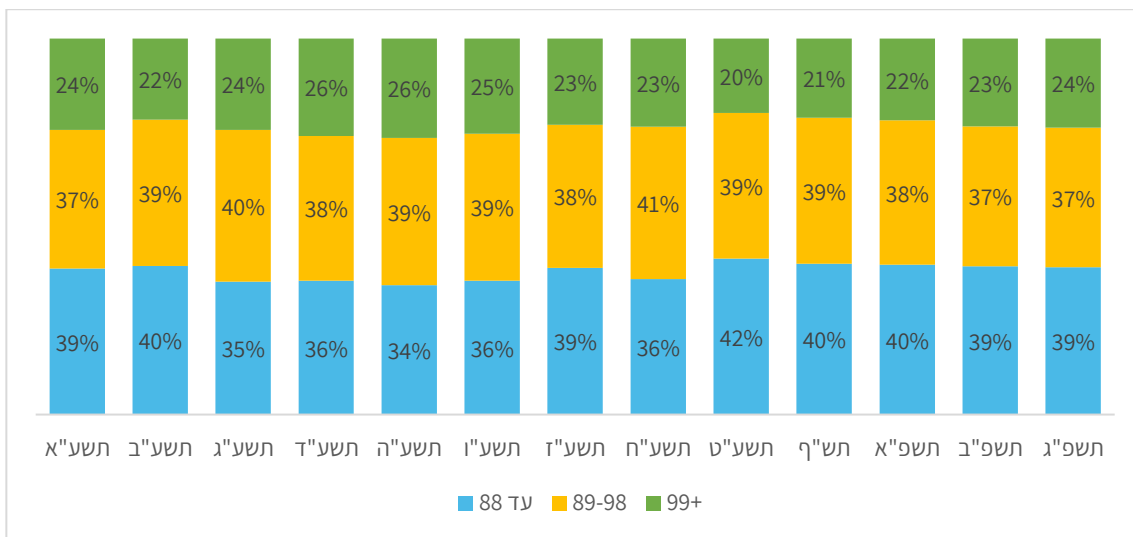

¹³ לשכה מרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל 2024 – מספר 75, [לוח 4.48: שיעור התאמה למקצוע בקרב עובדי הוראה בעברית. במתמטיקה ובאנגלית לפי דרג חינוך ותכונות נבחרות](#), 13 בנובמבר 2024.

נתונים על ציון הבגרות הממוצע של בוגרי תואר בוגר בהוראה במכללות האקדמיות לחינוך מעידים על עלייה בשיעור הבוגרים בעלי הישגים גבוהים בבחינות הבגרות של הבוגרים בשנתיים האחרונות. זאת לאחר ירידה בשיעור זה בשנים קודמות. פירוט הנתונים בתרשים הבא.¹⁴

תרשים 8 : ציון הבגרות של מסיימי תואר בוגר בהוראה (B.Ed) במכללות האקדמיות לחינוך

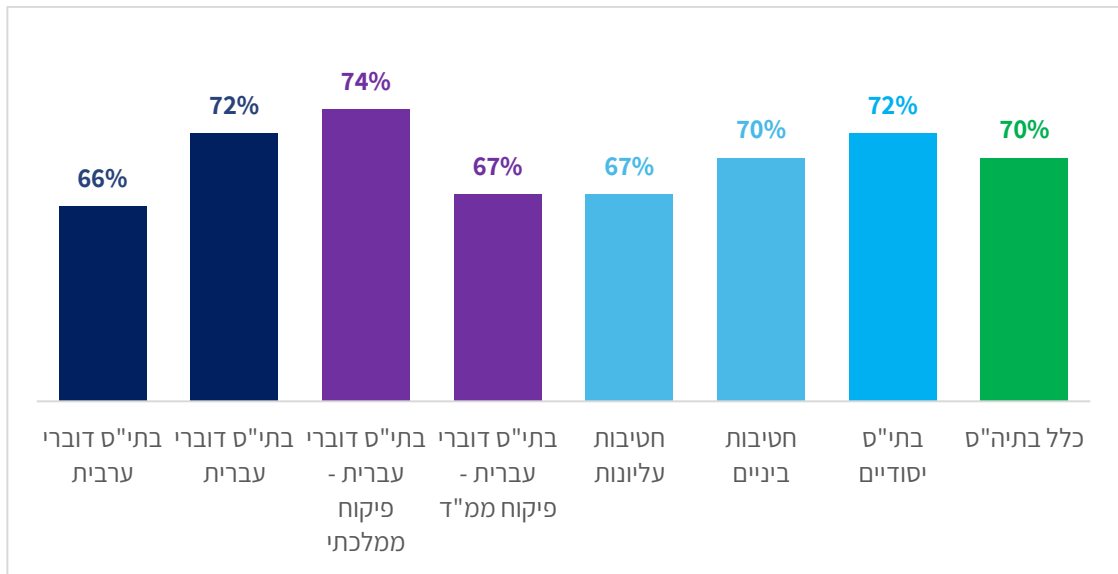

1.2 נתוני משרד החינוך - סקרי מנהלים ומורים של ראמ"ה

בסקר המנהלים של הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך שנערך בין שנת הלימודים תשפ"ד לתשפ"ה (יולי 2024) נשאלו מנהלי בתי ספר לראשונה על קשיים בניהול ההון האנושי שהם מתמודדים עמם. על פי ממצאי הסקר 70% מן המנהלים דיווחו כי קושי בגיוס מורים טובים הוא בעל השפעה רבה על ניהול הצוות החינוכי. בהשוואה בין שלבי חינוך ומגזרים שונים נראה כי שיעור גבוה יותר של מנהלים בחינוך היסודי ובחינוך העברי הממלכתי דיווחו על קושי לקיים מורים טובים. פירוט הנתונים בתרשים הבא:¹⁵

¹⁴ הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל, לוח 4.47: מקבלי תואר "בוגר בהוראה" (B.Ed) סדירים ממכללות אקדמיות לחינוך ונכנסים להוראה (מעקב עד 2025), לפי תכונות נבחרות, מס' 76, יולי 2025.
¹⁵ משרד החינוך, ראמ"ה, סקר מנהלים תשפ"ד, אפריל 2025, ניסן תשפ"ה

תרשים 9: דיווח מנהלים על קושי בגיוס מורים טובים, תשפ"ד

צעדי משרד החינוך למיפוי צרכים וחוסרים בכוח אדם חינוכי

מענה משרד החינוך לבקשת מידע של מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא פעילות המשרד להתמודדות עם מחסור במורים עסק בהרחבה בנושא מיפוי צרכים וחוסרים של כוח אדם חינוכי, שכן על פי המשרד "[הוא] רואה במיפוי שיטתי, רציף ומעמקי של הצורך בעובדי הוראה תנאי הכרחי להתמודדות אפקטיבית עם אתגרי השיבוץ וההכשרה".

על פי משרד החינוך, בשנים האחרונות הוא פועל בשיתוף מינהל התקשוב ויחידת הדאטה של המשרד לפיתוח כלים למיפוי והערכת צרכים עתידיים:

א. מערכת ייעודית שנבנתה לשימוש המחוזות לצורך ניטור רציף של דיווחי בתי ספר וגני ילדים אודות משרות פנויות וצורכי עובדי הוראה. נתוני כלי המיפוי מונגשים למנהלי המחוזות ולמפקחים באמצעות דשבורד ייעודי המאפשר פילוח צרכים מגוון לפי בתי ספר, מקצועות הוראה, רשות, שלב חינוך, אחוזי הוראה נדרשים וכד'. זאת במטרה לסייע בזיהוי נקודות של אזורי המחסור והצרכים הייחודיים ובהתאמת סל המענים באופן האפקטיבי ביותר.

ב. מודל אומדן מבוסס AI שאומד את מספר המורים החסרים ומאפשר להעריך את הפער בין היצע לביקוש בעובדי הוראה ברמת המוסד ומקצוע ההוראה. המודל נמצא בפיתוח ומאומן בשלב זה על בתי ספר שמדווחים נתונים בתוכנות לניהול פדגוגי, באופן שמאפשר בחינה של התאמת צוותי ההוראה בבתי ספר אלה להנחיות משרד החינוך בדבר ארגון הלמידה, והערכה של מספר המורים הנדרשים בכדי לעמוד בדרישות אלה.

ג. פיתוח מודל חיזוי רב-שנתי מערכתי להערכת היצע וביקוש, זיהוי מגמות עומק ותכנון כוח אדם עתידי תוך התבססות הן על דיווחי מוסדות והן על ניתוח תקנים ושעות הוראה.

למרות זאת, לא התקבלו ממשרד החינוך נתונים מפורטים על מחסור במורים בשנת הלימודים תשפ"ו והערכת המשרד לגבי מחסור עתידי. על פי משרד החינוך, מנתוני מערכת המיפוי לקראת שנת הלימודים תשפ"ו, בתחילת הקיץ היו חסרים כ-5,000 עובדי הוראה במערכת החינוך ועד לפתיחת שנת הלימודים ניתן מענה לחלק ניכר מהם. נ

נמסר כי בפתיחת שנת הלימודים תשפ"ו היו חסרים 498 עובדי הוראה, מתוכם 222 במקצועות הליבה. לדברי המשרד, המחסור מרוכז בעיקר במחוזות תל אביב והמרכז וכן במקצועות בהם קיים צורך מובהק כגון אנגלית ומדעים, אך כאמור לא נמסרו נתונים מפורטים. כן צויין כי מודל ה-AI זיהה מחסור של כ-1,800 מורים בהיקף משרה מלאה נכון לשנת הלימודים תשפ"ה בעיקר בתחומי מתמטיקה, אנגלית ומדעים. זאת ללא פירוט נוסף והבהרות לגבי הפער בין נתונים אלה לנתוני כלי המיפוי המבוסס על דיווחי מוסדות.¹⁶

עוד עולה מהנתונים כי **36% מן המנהלים דיווחו כי מחסור בעובדי הוראה ואיכותם הוא אחד האתגרים המרכזיים שעמם הם מתמודדים.** כאשר אתגרים אחרים כגון: נהלים, דיווחים ופיקוח (27% מן המנהלים), קושי בהתמודדות עם מצב חירום (15%), גמישות ניהולית מועטה (14%) ועומס ושחיקה בעבודת המנהל (13%) – דווחו בשיעורים נמוכים במידה ניכרת.

מנתוני [סקר המורים](#) שנערך על יד ראמ"ה באותה שנה עולה כי 16% מן המורים מתלבטים אם להמשיך לעסוק בהוראה. שיעור המורים המתלבטים אם להמשיך לעסוק בהוראה גבוה יותר בקרב מורים בחינוך הממלכתי העברי (18% מן המורים) ובקרב מורים בבתי ספר יסודיים בחינוך העברי (17% מן המורים).

1.3 מחסור במורים בהשוואה בינלאומית - נתוני ארגון ה-OECD

ירידה ביוקרה של מקצוע ההוראה, תחושת חוסר שביעות רצון מהעבודה בהוראה ומתנאי ההעסקה ובעקבות זאת קשיים בגיוס עובדי הוראה מוסמכים ובשמירה על המורים הקיימים הן סוגיות שמדינות רבות מתמודדות עמן בשנים האחרונות.¹⁷ ארגון ה-OECD בחן את סוגיית המחסור במורים בכמה סקרים בקרב מדינות הארגון שהתפרסמו לאחרונה.

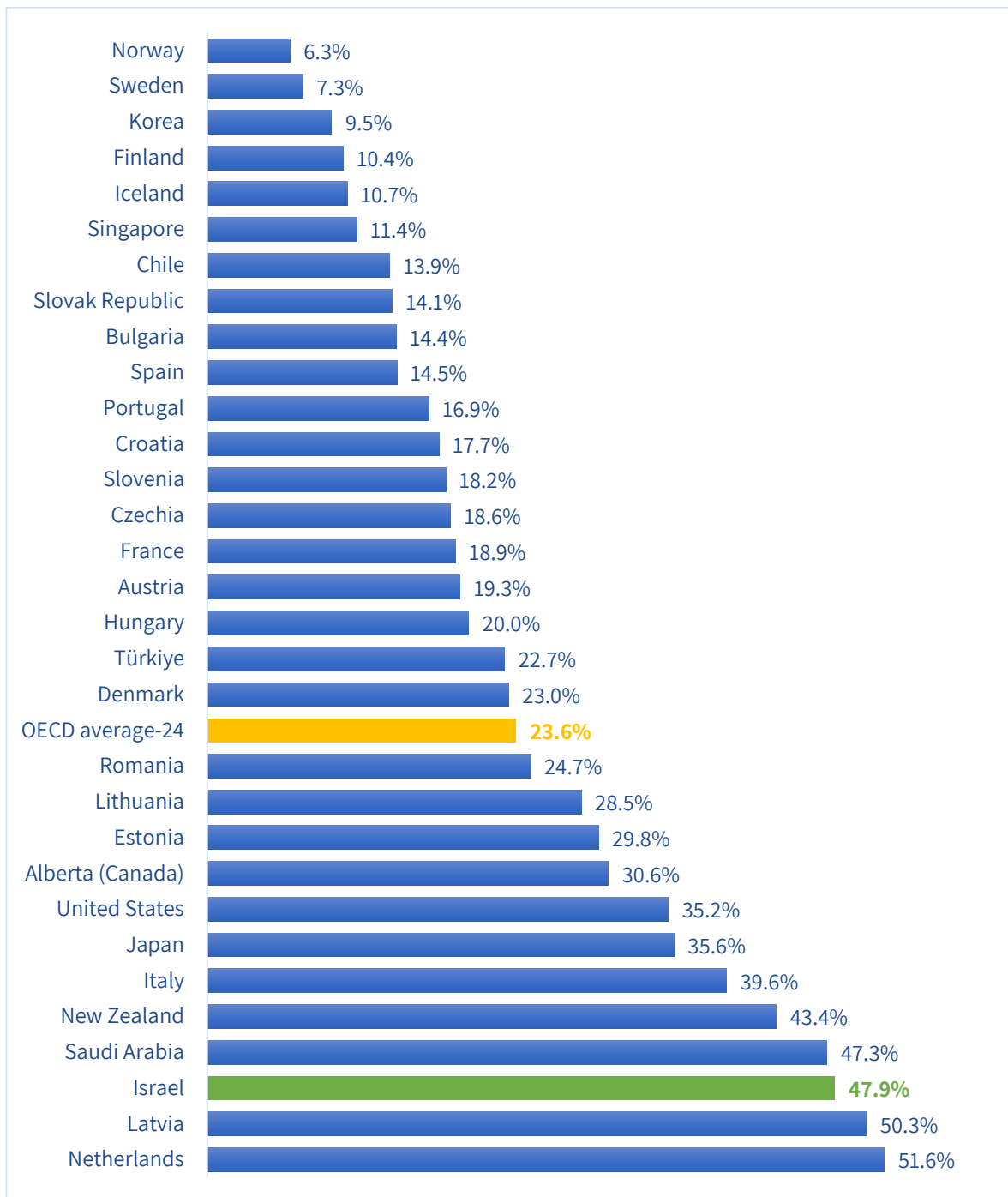
סקר טאליס נערך אחת לשש שנים בקרב עובדי הוראה בחטיבות הביניים ובוחן לעומק היבטים שונים של עבודת המורה. הסבב האחרון של הסקר התקיים בשנת 2024. על פי ממצאי הסקר 47.9% מן המורים בישראל עובדים בבתי ספר שעל פי דיווחי המנהלים, יכולתם לספק חינוך איכותי נפגעת בשל מחסור במורים. שיעור זה הוא בין הגבוהים בקרב המדינות שהשתתפו בסקר, יותר מכפול מן הממוצע במדינות ה-OECD שהשתתפו וגבוה במידה ניכרת בהשוואה למועד הקודם שבו נערך הסקר בשנת 2018.¹⁸

¹⁶ דסי בארי, מנהלת התכנית האסטרטגית לצרכי מורים, מינהל עובדי הוראה, משרד החינוך, מענה לפניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא פעילות משרד החינוך להתמודדות עם מחסור במורים, התקבל ב-22 בינואר 2026.

¹⁷ OECD (2025), *Education at a Glance 2025: OECD Indicators*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/1c0d9c79-en>.

¹⁸ OECD (2025), *Results from TALIS 2024: The State of Teaching*, TALIS, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/90df6235-en>.

תרשים 10: מורים המועסקים בבתי ספר שמנהליהם דיווחי על פגיעה בהוראה בשל מחסור במורים, סקר טאליס, 2018-2024

מנגד, אינדיקטורים אחרים העולים מסקר טאליס ומפרסומים נוספים שערך ארגון ה-OECD בתקופה האחרונה מעידים כי מצבה של מערכת החינוך בישראל טוב מן הממוצע בכמה היבטים:

– שיעור המורים המדווחים כי בכוננתם לעזוב את מקצוע ההוראה בישראל (13.3% מן המשיבים) נמוך בהשוואה לממוצע ה-OECD (15%).

- על פי ממצאים שפורסמו בדוח Education at a glance בספטמבר 2025 שיעור המורים הלא מוסמכים במערכת החינוך¹⁹ בישראל (7.0%) נמוך בהשוואה לממוצע המדינה שהשתתפו בסקר (8.4%). עם זאת, שיעור המורים הלא מוסמכים בישראל בקרב מורים בחינוך היסודי (7.9% מן המורים) גבוה בהשוואה לממוצע המדינות המשתתפות (5.6% מן המורים).²⁰
- שיעור המורים המוסמכים שעזבו את מערכת החינוך בשנת 2023 בישראל (2.1% מן המורים) נמוך בהשוואה לממוצע המדינות המשיבות (6.5% מן המורים). עוד עולה מן הממצאים כי בישראל רוב העוזבים (71.9%) פרשו לפנסיה ומיעוטם (28.1%) התפטרו. בעוד במדינות אחרות כמחצית מן העוזבים התפטרו.²¹

2. יוזמות מרכזיות של משרד החינוך בעניין כוח אדם בהוראה

בפרק זה יוצגו בקצרה צעדי מדיניות מרכזיים שבוצעו על ידי משרד החינוך להתמודדות עם משבר כוח האדם בהוראה, לשיפור ולקידום מקצוע ההוראה בשנים האחרונות. פרק זה מתבסס בעיקרו על מידע המופיע במסמך מרכז המחקר והמידע של הכנסת משנת 2023 במסגרת פרק 5 במסמך – "פעילות משרד החינוך למתן מענה לפערים בין היצע וביקוש של מורים במערכת החינוך" ומעדכן על התפתחויות בתחומים שבהם התרחשו על בסיס מידע שהתקבל ממשרד החינוך וממקורות נוספים.²²

מקומן של סוגיות כוח אדם בהוראה בתוכניות העבודה של משרד החינוך

בתכנית העבודה של משרד החינוך לשנת 2022 הוצגה לראשונה תכנית מערכתית לצמצום חסרי מורים הכוללת מגוון היבטים המתייחסים לשלבים שונים בהכשרת פרחי הוראה והסבת אקדמאים להוראה, גיוס ושיבוץ מורים ושיפור מהלך הקליטה, ההתנסות וההתמחות של מורים חדשים. בין מדדי התפוקה שנקבעו במסגרת זאת: שיעור נשירת מורים (ללא פירוט) ומספר הנרשמים להכשרה להוראה במכללות ובאוניברסיטאות.²³ במסמך מרכז המחקר והמידע של הכנסת משנת 2023 נכלל פירוט של היבטים שונים של תכנית זו אך צוין כי לא הוצבו לה לוחות זמנים ויעדים מוגדרים ולא הוקצו תקציבים ייעודיים.²⁴

¹⁹ על פי ההגדרה המופיעה בדוח מורים שאינם מוסמכים לחלוטין נכנסים למקצוע דרך מסלולים חלופיים. ברוב המדינות, יש להם את הכישורים האקדמיים הנדרשים אך חסרה להם ההסמכה או ההכשרות המוגדרות כחובה במדינה, ביניהם מורים שסיימו הכשרה אך חסרים להם הכישורים האקדמיים הנדרשים או שניהם.

²⁰ OECD (2025), *Education at a Glance 2025: OECD Indicators*, OECD Publishing, Paris. [Table D8.2. Share of non-fully qualified teachers, by level of education \(2014/15 and 2022/23\)](#)

²¹ OECD (2025), *Education at a Glance 2025: OECD Indicators*, OECD Publishing, Paris. [Table D8.4. Share of fully qualified teachers who left the profession by resigning or retiring, by level of education \(2022/23\)](#)

²² מרכז המחקר והמידע של הכנסת, [מחסור במורים](#), כתיבה: אתי וייסבלאי, 3 בינואר 2023

²³ משרד ראש הממשלה, [ספר תכניות העבודה לשנת 2022](#), מרץ 2022, עמ' 284-285.

²⁴ מרכז המחקר והמידע של הכנסת, [מחסור במורים](#), כתיבה: אתי וייסבלאי, 3 בינואר 2023

תכנית העבודה של משרד החינוך לשנת 2023 כללה את היעד: "חיזוק ופיתוח ההון האנושי במערכת החינוך". במסגרת יעד זה פורטו שישה יעדי משנה: הרחבת ההון האנושי במערכת החינוך, ביסוס ושיפור השלומות של אנשי צוותי החינוך, הטמעת התכנים ודיוקם במתווה הכשרת המורים החדש במכלול ובאוניברסיטאות, בניית תכנית לחיזוק מעמד המורה, קידום ההובלה של מצוינות בהוראה ויישום "אופק חדש" במסגרות החינוך המוכשר שאינו רשמי בחינוך היסודי ובגני הילדים. זאת ללא כל פירוט נוסף. פרטי התכנית שהוצגה בשנת 2022 אינם נזכרים כלל.²⁵

תכנית העבודה של משרד החינוך לשנת 2025 שפורסמה באפריל 2025 העמידה בראש המשימות העיקריות של המשרד את "חיזוק ופיתוח ההון האנושי במערכת החינוך". כאשר על פי המשרד "במסגרת מטרה זו תפותח תפיסה להתמודדות עם אתגרי גיוס, הכשרה והשמה של הון אנושי הכולל את המשימות הבאות: בניית תשתית ידע, חידוד אתגרי השורש ובחירת דרכי פעולה". כן הוצג לראשונה במסגרת המדדים המרכזיים של משרד החינוך מדד תפוקה המתייחס לנשירת מורים: "עלייה בשיעור המורים החדשים המתמידים במערכת החינוך וממשיכים לשנה השלישית". על פי הנתונים המופיעים בתכנית, בשנים תשפ"ד ותשפ"ה 73% מן המורים החדשים התמידו לשנה שלישית ויעדי המשרד לשנים הבאות הם כי בשנת תשפ"ו יתמידו 75% מן המורים ובשנת תשפ"ז 77%.²⁶

2.1 בחינת מערך ההכשרה להוראה בדגש על מקצועות ה-STEM

בדצמבר 2024 התפרסמו תוצאות מבחני טימס שנערכו במאי 2023 והראו על ירידה חדה בממוצע ההישגים של תלמידי כיתות ח' במתמטיקה ומדעים.²⁷ זמן קצר לאחר מכן הודיע שר החינוך על הקמת צוות בדיקה מיוחד לבחינת הישגי ישראל במבחנים. בעקבות מסקנות הביניים של הצוות הציג שר החינוך בסוף דצמבר 2024 - תכנית לאומית בשם 'ישראל ריאלית' שמטרתה להעצים את לימודי המדע, מתמטיקה, טכנולוגיה והנדסה. אחד מצירי הפעולה שהוגדרו על ידי שר החינוך לצורך קידום התכנית הלאומית היה מענה לצורך בהון אנושי בהוראה למקצועות הריאליים.²⁸

בהמשך לכך קיבלה הממשלה באפריל 2025 החלטה על אישור תכנית רב שנתית למתן מענה למצב החירום הלאומי במקצועות ה-STEM לשנים תשפ"ה-תש"ץ - ישראל ריאלית. אחד הסעיפים בתכנית מתייחס ל"טיפוח הון אנושי איכותי ושימורו במקצועות ה-STEM" וכולל מתן מענה למחסור בהון אנושי מקצועי באמצעות מגוון צעדים ובהם תכניות שמטרתן לעודד קליטת מורים חדשים במערכת החינוך, קידום תוכניות להסבת אקדמאים להוראת מדעים, מתמטיקה והנדסה ועוד. תקציב החלטת הממשלה כ-1.485 מיליארד ש"ח למשך ארבע שנים מתוך תקציב

²⁵ משרד ראש הממשלה, [עיקרי תכנית העבודה לשנת 2023](#), ירושלים, תמוז תשפ"ג עמ' 148

²⁶ משרד ראש הממשלה, [עיקרי תכנית העבודה לשנת 2025](#), ירושלים, ניסן תשפ"ה, עמ' 451 ו-456.

²⁷ משרד החינוך, ראמ"ה, [TIMSS 2023: ירידה חדה בהישגי תלמידי כיתות ח' במתמטיקה ובמדעים](#), דצמבר 2024.

²⁸ משרד החינוך, הודעת דוברות, ['ישראל ריאלית' יוצאת לדרך](#), 31 בדצמבר 2024.

משרד החינוך, בתוכם 126 מיליון ש"ח בשנת 2025. על פי ההחלטה גיבוש תכנית עבודה ראשונית לטווח הקצר (שנה"ל תשפ"ו) יושלם בתוך 60 יום ממועד ההחלטה ותוכנית עבודה רב-שנתית בתוך 120 יום.²⁹ סמוך לפתיחת שנת הלימודים תשפ"ו (ספטמבר 2025) הודיע משרד החינוך על תחילת פעילות התכנית "ישראל ריאלית" בהשקעה כוללת של כחצי מיליארד ש"ח. על פי ההודעה התכנית כוללת הגדלת מספר המלגות לתוכניות ההסבה להוראה במסלולי ההיי-טק לצד הכשרות למורים שאינם בעלי הסמכה רשמית בתחומי ה-STEM.³⁰ בעמוד התכנית באתר משרד החינוך מופיעה בנוסף תכנית מורה מהנדס לגיוס עמיתי הוראה באמצעות חוזים אישיים (להרחבה על חוזים אישיים לעובדי הוראה ראו סעיף 2.3 להלן).³¹

שינויים במדיניות ההכשרה האקדמית להוראה

לצד המהלכים הקשורים בגיבוש תכנית 'ישראל ריאלית' מינתה המל"ג בפברואר 2025 ועדת מומחים לבחינת מערך ההכשרה להוראה. על פי הודעת המל"ג הוועדה תעסוק בבחינת הצרכים הלאומיים בתחום ההכשרה להוראה, תוך התמקדות בשינויים מערכתיים מבניים הנדרשים לשיפור איכות ההוראה ולחיזוק מעמד המורים. מטרת המהלך: "לשדרג את תהליכי ההכשרה כך שיתאימו לדרישות העתידיות של מערכת החינוך, לשפר את איכות המורים ולתת מענה למחסור ההולך וגובר באנשי הוראה, במיוחד בתחומי המדעים והחינוך המיוחד". בהקשר להתמודדות עם המחסור בעובדי הוראה צוין כי הוועדה תתמקד בהתאמת הכשרת המורים לצורכי המשק, עם דגש על מקצועות ה-STEM ובפיתוח אסטרטגיות לגיוס עובדי הוראה וצמצום נשירת מורים, בעיקר בתחומי ה-STEM, תוך חיזוק מערך התמיכה למורים בתחילת דרכם.³² הוועדה סיימה את עבודתה בחודש ספטמבר 2025 והגישה את המלצותיה לשר החינוך וליו"ר ות"ת. מן המל"ג נמסר כי המלצות טרם הגיעו לדיון בות"ת ובמל"ג ועל כן טרם פורסמו. צוין כי ככלל הדוח כולל המלצות מדיניות ותכנון ארוכות טווח לגבי מתווה ההכשרה להוראה ובכלל זה התייחסות למבנה המוסדי של המכללות, שיתופי פעולה ואפשרויות מיזוג כאמצעי לחיזוק המערכת ולהבטחת קיימות ואיכות.³³ בהקשר זה יש לשים לב כי בשנים האחרונות מוטמע במערכת ההכשרה להוראה מתווה חדש שגובש על בסיס המלצות ועדת מומחים לבחינת מבנה ומתווה ההכשרה להוראה שהגישה את המלצותיה בשנת 2020.³⁴

במענה משרד החינוך לפניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת נמסר כי הוא מקדם שורה של שינויים מבניים ופדגוגיים בהכשרת עובדי הוראה, בהשתלבותם ובהתמדתם במערכת במטרה

²⁹ מזכירות המשלה, [ישראל ריאלית: תוכנית רב-שנתית למתן מענה למצב החירום הלאומי במקצועות ה-STEM לשנים תשפ"ה-תש"ץ](#), החלטה מספר 2983, 27 באפריל 2025.

³⁰ משרד החינוך, [לקראת פתיחת שנת הלימודים תשפ"ו רפורמת "ישראל ריאלית" יוצאת לדרך](#), הודעת דוברות, 21 באוגוסט 2025.

³¹ משרד החינוך, מינהל חדשנות וטכנולוגיה, [תוכנית מורה מהנדס](#), כניסה אחרונה ב-3 בפברואר 2026.

³² המועצה להשכלה גבוהה, [מינוי ועדת מומחים לבחינת מערך ההכשרה להוראה](#), החלטת מל"ג, 11 בפברואר 2025.

³³ בתיה הקלמן, ממונה בכירה תחום רוח, חינוך אומנויות, המועצה להשכלה גבוהה, דוא"ל, 25 בינואר 2026.

³⁴ המועצה להשכלה גבוהה, מתווה ההכשרה להוראה במוסדות להשכלה גבוהה בישראל, כניסה אחרונה: 12 בינואר 2025.

להתמודד עם המחסור במורים ולשפר את איכות ההוראה. זאת בדגש על מקצועות ה-STEM. בין היתר צוינו בהקשר זה:

- פתיחת תכניות להסבת אקדמאים כולל מסלולים ייעודיים ליוצאי עולם ההייטק והתעשייה ושילובם בהוראה במקצועות ה-STEM;
- הקמת תכניות רשותיות להכשרת מורים, על פי המשרד בשנת הלימודים תשפ"ה פעלו תכניות בכ-20 רשויות מקומיות;
- מתן הלוואות מותנות לסטודנטים להוראה בתכניות ייעודיות בדגש על מקצועות עם חוסרים משמעותיים;
- פרסום קולות קוראים ייעודיים למוסדות להכשרת מורים לעידוד פיתוח מסלולים מבוקשים;
- שותפויות עם צה"ל (חיל החינוך, נח"ל משימתי, חיל האוויר, מערך החיל הטכני) ועם הרשות לשירות לאומי לגיוס הון אנושי איכותי.

לא נמסרו נתונים על היקף המשתתפים בתכניות אלה או על התקציבים שהוקצו בעבורן בשנים האחרונות בהשוואה לשנים קודמות.

במקביל דיווח משרד החינוך על גיבוש שינויים במתווה ההכשרה להוראה לרבות בחינת עדכון המודל התקציבי למוסדות ההכשרה תוך מתן עדיפות לתחומי הליבה וה-STEM, פיילוט בשיתוף מל"ג לקיצור ההכשרה לשלוש שנים במסלולים רלוונטיים, קידום פרסונליזציה והכשרה ממוקדת בתחומי ליבה ו-STEM תוך דגש על הקניית מיומנויות מותאמות לשטח, קידום גמישות בהכשרה וקורסי תפ"ר (תיאוריה ופרקטיקה) באקדמיה, מתן אפשרות למסלולי הכשרה גמישים, מודולריים, מותאמי קצב אישי וזירת תעסוקה ועוד.³⁵ לא צוין האם ובאיזה אופן קשורים שינויים אלה להמלצות וועדת המומחים של מל"ג שהוזכרה לעיל.

2.2 כניסה להוראה, שיבוץ וקליטת מורים – תכנית 'שער להוראה'

כפי שראינו בפרק הנתונים, אחת הסוגיות המשמעותיות הקשורות בעובדי הוראה במערכת החינוך היא כניסה להוראה של בוגרי הכשרת מורים והתמדה של עובדי הוראה חדשים.

ביוני 2023 השיק משרד החינוך את פורטל "שער להוראה" שמטרתו לרכז את כל המידע והכלים עבור אנשים המעוניינים להשתלב בעולם ההוראה בישראל. הפורטל מיועד לסטודנטים לעתיד המחפשים מסלולי הכשרה, בעלי תואר אקדמי המעוניינים לבצע הסבה מקצועית להוראה ובעלי תעודת הוראה המחפשים שיבוץ במשרה בבית הספר. באמצעותו ניתן מידע על מסלולי לימוד והכשרה כולל תכניות ייחודיות להסבת אקדמאים, ייעוץ והכוונה להשמה, מחשבון שכר

³⁵ דסי בארי, מנהלת התכנית האסטרטגית לצרכי מורים, מינהל עובדי הוראה, משרד החינוך, מענה לפניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא פעילות משרד החינוך להתמודדות עם מחסור במורים, התקבל ב-22 בינואר 2026.

ומידע על שנת ההתמחות, החניכה והקליטה במערכת. הוא כולל מרכז השמה טלפוני, סיוע למועמדים בתהליך איתור משרות מתאימות בהוראה באמצעות הפעלת מאגר משרות ורפרנטיות מחוזיות ומערכת השמה למתמחים ולסטודנטים להוראה.³⁶ מחקר הערכה ראשוני על התכנית בדגש על הליך השיבוץ וההשמה באמצעות רפרנטיות מחוזיות שבוצע על ידי ראמ"ה בקיץ 2023 עמד על קשיים שונים בהפעלתו שפגעו בתפקודו ובאפקטיביות שלו.³⁷

נוסף על כך משרד החינוך פירט פעילויות נוספות הקשורות בכניסה להוראה של בוגרי הכשרה וצמצום נשירה, ובהן:

- הרחבת ההתנסות הקלינית ולימודים בזירת התעסוקה כולל הפעלת דגמי עמיתות שונים בהתנסות המעשית (דוגמת סדנאות עמיתים, מורה עמית מלווה וכד'), מודל אקדמיה כיתה, התנסות משולבת בהתמחות כחלק מתהליך ההכשרה ואינטגרציה בין הלימודים העיוניים לבין הלימודים הפרקטיים;
- מיצוי השיבוץ בקרב בוגרי הכשרה מהשנה הנוכחית ומשנים קודמות באמצעות פנייה לבוגרים וסיוע להם בכניסה להוראה;
- ליווי צמוד ותמיכה אישית למורים הנכנסים למערכת, לרבות הדרכה לבתי הספר בתהליך הקליטה במטרה ליצור סביבה תומכת.³⁸

2.3 העסקת עובדי הוראה באמצעות חוזים אישיים

העסקת עובדי הוראה באמצעות חוזים אישיים נחשבת לאחד הכלים להעלאת האטרקטיביות של מקצוע ההוראה עבור מורים, בעיקר במקצועות מבוקשים שבהם יש מחסור במורים. יש לשים לב כי המונח בהקשר זה מתייחס להעסקת עובדי הוראה שלא במסגרת הסכמי השכר הכוללים של עובדי ההוראה.³⁹

הסכם השכר "אופק חדש" בחינוך היסודי ובחטיבת הביניים שנחתם באוקטובר 2022 כולל סעיף המתייחס לעובדים המועסקים בחוזים מיוחדים. על פי ההסכם על עובדים המועסקים בחוזים מיוחדים לפי סעיף זה לא יחולו הוראות ההסכמים הקיבוציים או הסדרים אחרים החלים על עובדי ההוראה. במכתב נלווה להסכם מאת מנכ"לית משרד החינוך, פורטו מגבלות על העסקת מורים באמצעות חוזים מיוחדים ולפיהן משרד החינוך יעסיק בחוזים מיוחדים עובדים בהוראה

³⁶ משרד החינוך, מינהל עובדי הוראה, [שער להוראה](#), כניסה אחרונה ב-13 בינואר 2025.

³⁷ בין היתר חוסר מודעות לתכנית בקרב מועמדים להוראה, אי מעורבות של מנהלים בתהליך, חוסר בהירות ואחידות לגבי תפקיד הרפרנטיות המחוזיות ועוד. ד"ר יסמין ברזילי שחם, [ממצאי מחקר ראשוני להערכת שער להוראה](#), ראמ"ה, משרד החינוך, ינואר 2024. צוין כי הפרסום כולל ממצאים חלקיים שכן מחקר ההערכה הופסק באוקטובר 2023 בשל פרוץ מלחמת 'חרבות ברזל'.

³⁸ דסי בארי, מנהלת התכנית האסטרטגית לצרכי מורים, מינהל עובדי הוראה, משרד החינוך, מענה לפניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא פעילות משרד החינוך להתמודדות עם מחסור במורים, התקבל ב-22 בינואר 2026.

³⁹ הענקת תגמולים ותמריצים למורים במקצועות נדרשים קיימת גם במסגרת הסכמי השכר הקיימים באמצעות "חוזים אישיים" הניתנים למורים למשך שנה אחת. להרחבה ראו: מרכז המחקר והמידע של הכנסת, [תמריצים ותגמולים לעובדי הוראה](#), כתיבה: אתי וייסבלאי, נובמבר 2013.

שלא הועסקו בדירוג הוראה בשלוש השנים שקדמו להעסקתם בחוזה מיוחד; משך החוזה המיוחד עד חמש שנים; הם בעלי מומחיות, כישורים, ידע או ניסיון הרלוונטיים לתחומי הדעת הנלמדים. היקף ההעסקה של עובדי הוראה בחוזה מיוחד לא יעלה על 6% מכלל עובדי ההוראה המועסקים בשירות המדינה. כן צוין כי בכל שנת לימודים משרד החינוך יעביר להסתדרות המורים נתונים על היקף החוזים המיוחדים המופעלים במערכת.⁴⁰

בפתיחת שנת הלימודים תשפ"ו (ספטמבר 2025) הודיע משרד החינוך על תחילת יישום סעיף זה בהסכם 'אופק חדש' באמצעות העסקת מומחים בחוזים אישיים – עמיתי הוראה בדגש על מקצועות ה-STEM בחינוך היסודי וחיטובות הביניים.⁴¹

אתר משרד החינוך כולל פירוט של תנאי ההעסקה של מומחים בחוזה מיוחד, מעבר לתנאים שנקבעו בהסכם 'אופק חדש', כאשר בשנת הלימודים תשפ"ו ניתן להעסיק עובדים בחוזה מיוחד בחטיבת הביניים ובמקצועות ה-STEM. על פי האתר בין תנאים אלה:

– המועסקים יהיו מומחים בתחום הדעת בעלי תואר שני לפחות או חמש שנות ניסיון מקצועי בתחום הדעת;

– היקף העסקה בין יום לשלושה ימים בשבוע ש-75% מתוכם מוקדשים להוראה פרונטלית;

– שכר להיקף משרה מרבי (שלושה ימי עבודה בשבוע) בין 9,300 ל-10,500 ש"ח בחודש.

על פי האתר על מנהלי בתי הספר להגיש בקשה להעסקת מועמדים באמצעות טופס ייעודי.⁴² לא ברור כיצד על מנהלי בתי הספר לאתר ולגייס מועמדים מתאימים. כן נציין כי מסלול העסקה זה לא מופיע בפורטל שער להוראה שנזכר בסעיף קודם.

ממשרד החינוך נמסר כי **נכון לינואר 2026 נקלטו 12 עובדים להוראה בבתי הספר באמצעות חוזים אישיים**. ארבעה עובדים נוספים מצויים בהליכי חתימה על חוזה העסקה ו-24 מועמדים מצויים בשלבים שונים של קליטה ומיון. בסה"כ 40 מועמדים הגישו מועמדות במסלול זה.⁴³

⁴⁰ משרד אוצר, אגף שכר והסכמי עבודה, [הסכם קיבוצי מיום 19.10.2022 – הסכם מסגרת עובדי הוראה וחלופת מכתבים נלווית בנושא חוזים מיוחדים](#)

⁴¹ משרד החינוך, [עולים כיתה: מומחים במגוון תחומים ישולבו בהוראה בכיתות הלימוד באמצעות חוזים אישיים](#), כבר בשנת הלימודים הנוכחית, הודעת דוברות, 10 בספטמבר 2025.

⁴² משרד החינוך, פורטל מוסדות, [עמיתי הוראה – מומחים בחוזה מיוחד](#), כניסה אחרונה ב-13 בינואר 2026.

⁴³ דסי בארי, מנהלת התכנית האסטרטגית לצרכי מורים, מינהל עובדי הוראה, משרד החינוך, מענה לפניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא פעילות משרד החינוך להתמודדות עם מחסור במורים, התקבל ב-22 בינואר 2026.

סוגיית העסקת מורים בחוזים אישיים בחטיבה העליונה הייתה בין נקודות המחלוקת העיקריות במשא ומתן על הסכם שכר קיבוצי מול ארגון המורים.⁴⁴ בהסכם השכר שנחתם בספטמבר 2024 נכלל סעיף המסדיר העסקה בחוזה מיוחד של עמיתי הוראה ומנהלים בניסוח דומה לזה המצוי בהסכם אופק חדש ובכפוף לאותם תנאים. כן צוין בהסכם כי תוקף הסעיף הוא עד 31 באוגוסט 2029 וכי עד למועד זה בכוונת ארגון המורים והמעסיקים (המרכז לשלטון מקומי) לקיים ביניהם שיח הבוחן את יישום ההעסקה בחוזים מיוחדים ואת עתידה.⁴⁵ עם זאת בפועל העסקת עובדים בחוזים אישיים בחטיבה העליונה טרם החלה.

3. מענים מיידים למחסור נקודתי בעובדי הוראה

לצד המהלכים שפורטו לעיל שנועדו להציע פתרונות לקשיים בגיוס ובשימור עובדי הוראה לרוב לטווח הבינוני והארוך נעשה במערכת החינוך שימוש במגוון רחב של כלים לצורך מתן מענה מיידית למחסור נקודתי בעובדי הוראה. חלק ממענים אלה נוצרו באישור משרד החינוך, בין היתר על רקע חסרים וצרכים שנוצרו בעקבות מלחמת 'חרבות ברזל' ואחרים מגיעים ממוסדות החינוך עצמם ללא מעורבות של משרד החינוך.⁴⁶

בפרק זה נפרט לגבי שניים ממענים אלה: העסקת עובדי הוראה באישור חריג כולל סטודנטים שטרם סיימו את הליך ההכשרה וגמלאים, והשתלבות מורים ערבים בהוראה בחינוך העברי. בנוסף לכך פנינו למשרד החינוך בבקשת מידע אודות מענים נוספים מסוג זה בהם קיצור יום הלימודים וסגירת גני ילדים בעיקר בחינוך המיוחד והעסקת מחנכת אחת לשתי כיתות. למרות בקשתנו לא התקבלו נתונים בעניין זה. בהקשר של גני הילדים נציין כי הוועדה לזכויות הילד של הכנסת עסקה בסגירת גני ילדים לסירוגין בשל מחסור חמור בכוח אדם לגיל הרך, בדיון שהתקיים בראשית ינואר 2026. בדיון השתתפו נציגי התכנית האסטרטגית לצרכי מורים במשרד החינוך אך גם בו לא הוצגו נתונים מפורטים בנושא זה. בסיכום הדיון התבקש משרד החינוך להעביר נתונים הקשורים למשבר כוח האדם בגיל הרך לקראת דיון נוסף בנושא בהשתתפות מנכ"ל המשרד.⁴⁷

⁴⁴ ראו בין היתר: ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת, [המשבר בחינוך העל-יסודי](#), דיון הוועדה, 26 ביוני 2025; [המשבר בבתי הספר העל-יסודיים - בהשתתפות שר החינוך יואב קיש ישיבה משותפת עם הוועדה המיוחדת לזכויות הילד](#), דיון הוועדה, 24 בספטמבר 2024.

⁴⁵ משרד החינוך, אגף בכיר כוח אדם בהוראה, [הסכם קיבוצי עם ארגון המורים העל יסודיים מיום 23.9.2024](#), חוזר לבעלויות תשפ"ה, 10 באוקטובר 2024.

⁴⁶ להרחבה ראו: מרכז המחקר והמידע של הכנסת, [מורים לחינוך מיוחד: נתונים וסוגיית המחסור במורים](#), כתיבה: אתי וייסבלאי, 8 באוגוסט 2023.

⁴⁷ הוועדה לזכויות הילד של הכנסת, [הצעה דחופה לסדר היום בנושא: סגירת גני ילדים לסירוגין בשל מחסור חמור בכוח אדם בגיל הרך](#), דיון הוועדה, 5 בינואר 2026.

היעדרויות מורים ומילוי מקום

אחת הסוגיות הקשורות במחסור במורים היא היעדרויות מורים ומילוי מקום. על פי נתונים שהתפרסמו לאחרונה על ידי הממונה על השכר במשרש האוצר, בשנים האחרונות חלה **מגמת עלייה משמעותית בביצוע שעות מילוי מקום בחינוך הרשמי**. בשנת הלימודים תשפ"ד (2023/24) בוצעו כ-8.5 מיליון שעות מילוי מקום במערכת החינוך, כ-5 מיליון מתוכן על ידי עובדי הוראה פעילים. זאת בהשוואה לכ-5.5 מיליון שעות בשנת תשע"ט (2018/19) בהן כ-2.6 מיליון שעות על ידי עובדי הוראה פעילים. כל עובד הוראה פעיל ביצע כ-3.27 שעות מילוי מקום חודשיות בשנת 2024, בהשוואה ל-2.05 שעות ב-2019. צוין כי בשנת תשפ"ד שעות מילוי המקום היו שקולות לכ-8,200 משרות הוראה מלאות.⁴⁸

נתוני הלמ"ס אודות היעדרויות מורים אינם מצביעים על עלייה משמעותית בשעות היעדרות של מורים בתקופה זאת בשנים האחרונות.⁴⁹ יחד עם זאת בבחינת **שעות היעדרות בשל מילואים** בשנים תשפ"ד (2023/24) ותשפ"ה (2024/25) עולה כי בשנתיים אלה היו כ-4.7 מיליון שעות היעדרות בשל מילואים (כ-3.0 מיליון שעות היעדרות בשנת הלימודים תשפ"ד ו-1.7 מיליון שעות היעדרות בתשפ"ה), כ-60% מתוכם בחינוך הממלכתי-דתי. מורים משרתי מילואים בחינוך הממלכתי נעדרו בממוצע 97 שעות בסה"כ בשנת הלימודים תשפ"ד ו-72 שעות שנתיות בשנת הלימודים תשפ"ה. מורים בחינוך הממלכתי-דתי נעדרו 295 שעות בשנת הלימודים תשפ"ד ו-228 שעות בתשפ"ה.⁵⁰

3.1 העסקת עובדי הוראה באישור חריג

ככלל הנחיות משרד החינוך בדבר העסקת עובדי הוראה על ידי מוסדות החינוך מאפשרות קליטה לעבודה במוסדות החינוך של מועמדים בעלי תעודת הוראה ותואר אקדמי. במקרים חריגים ניתן להגיש בקשה להעסקה גם עבור מי שאינו עומד בדרישות ההשכלה, עבור מועמדים הנמצאים בהליך הכשרה.⁵¹

במסגרת מענה משרד החינוך פורטו נתונים על העסקת עובדי הוראה בתהליך הכשרה באישור חריג בגני ילדים, בבתי הספר היסודיים ובחטיבת הביניים בחינוך הרשמי. על פי הנחיות המשרד

⁴⁸ משרד האוצר, אגף שכר והסכמי עבודה, [דין וחשבון על הוצאות השכר במערכת החינוך הממשלתית לשנות הלימודים תשפ"ג-תשפ"ד](#), אוגוסט 2025, אלול התשפ"ה

⁴⁹ לשכה מרכזית לסטטיסטיקה, שנתון סטטיסטי לישראל, [לוח 4.25: שעות היעדרות שנתיות של עובדי הוראה בחינוך הרשמי לפי תכונות נבחרות](#), 4 בנובמבר 2025. לא כולל שעות היעדרות בשל חופשת לידה, מחלקה ממושכת ושירות מילואים.

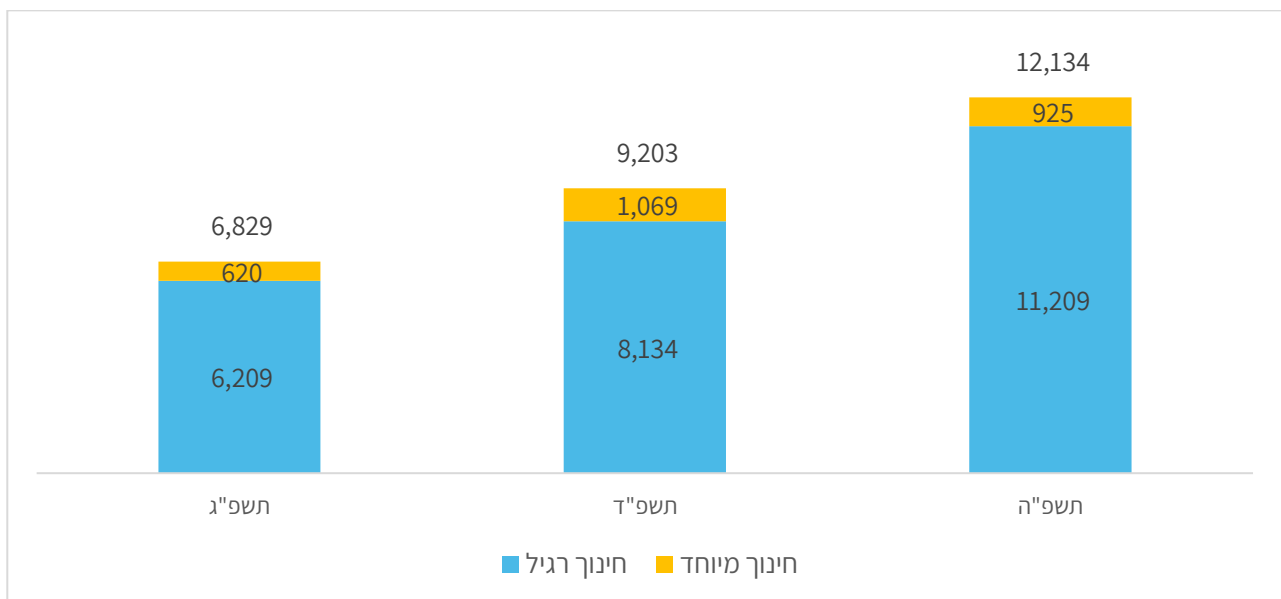
⁵⁰ לשכה מרכזית לסטטיסטיקה, [אוכלוסיית ישראל לאחר פרוץ המלחמה בשבעה באוקטובר 2023 תמונת מצב חברתית-כלכלית בישראל ובגבול עזה ולבנון: 2024 נתונים מתוך דוח פני החברה מס' 16](#), ינואר 2026.

⁵¹ משרד החינוך, אגף בכיר כח-אדם בהוראה, [נוהל קליטת מועמדים ושיבוץ עובדי הוראה בחינוך הרשמי לשנה"ל תשפ"ו](#), 27 במאי 2025; משרד החינוך, אגף בכיר כח-אדם בהוראה, [הנחיות לעניין עובדי הוראה המועמדים להעסקה על ידי בעלויות על מוסדות החינוך לקראת שנת הלימודים תשפ"ו](#), 27 במאי 2025.

ניתן להעסיק עובד הוראה באישור חריג עד ארבע שנים בגני הילדים ובחינוך היסודי ועד שלוש שנים בחטיבת הביניים.⁵²

על פי נתוני משרד החינוך **בשנת הלימודים תשפ"ה (2024/25) הועסקו בגני הילדים, בחינוך היסודי ובחטיבות הביניים 12,134 עובדי הוראה באישור חריג.**⁵³ בשנים תשפ"ג (2023/24) עד תשפ"ה (2024/25) גדל מספר עובדי ההוראה שהועסקו באישור חריג בכ-80%. פירוט הנתונים בתרשים הבא:⁵⁴

תרשים 11: עובדי הוראה בתהליך הכשרה שהועסקו במערכת החינוך באישור חריג, תשפ"ג (2022/23) - תשפ"ה (2024/25)

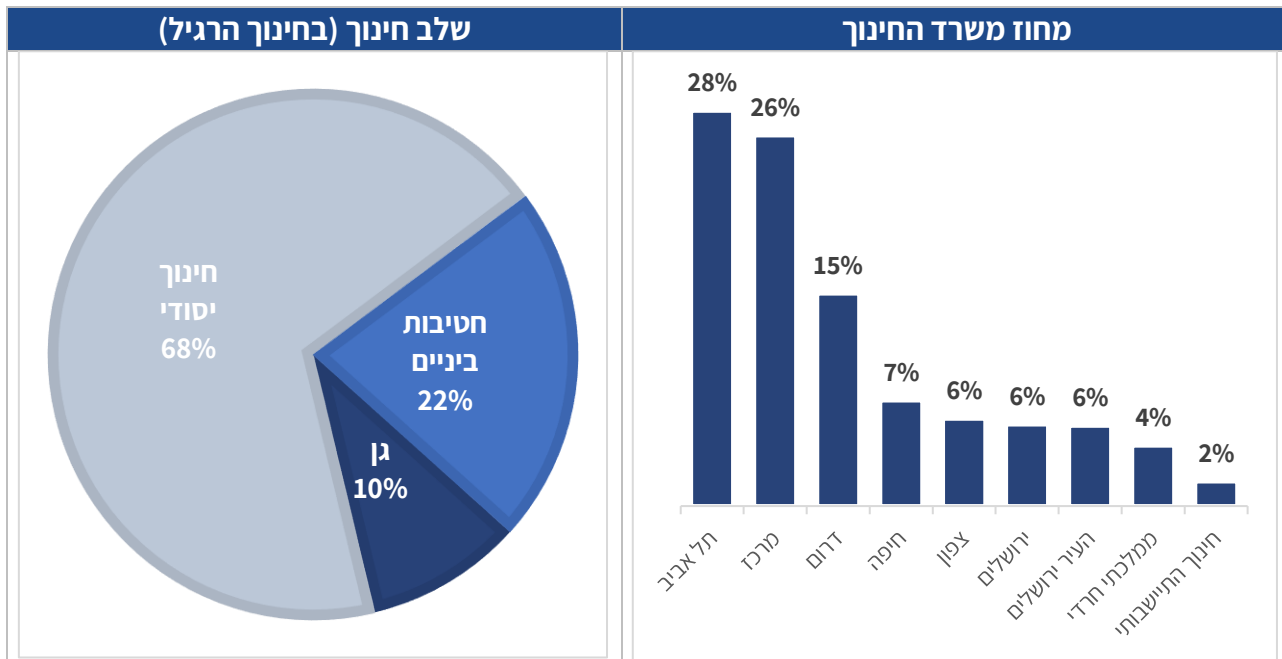
על פי הנתונים שהתקבלו ממשרד החינוך בסה"כ ניתנו בשלוש השנים האחרונות 28,166 אישור העסקה חריגים בחינוך הרשמי, בהם 25,552 אישורים בחינוך הרגיל. פילוח הנתונים לפי מחוז גיאוגרפי ושלב חינוך מלמד כי כ-70% מן האישורים בחינוך הרגיל ניתנו בחינוך היסודי ולמעלה ממחציתם במחוזות תל אביב והמרכז.

⁵² דסי בארי, מנהלת התכנית האסטרטגית לצרכי מורים, מינהל עובדי הוראה, משרד החינוך, מענה לפניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא פעילות משרד החינוך להתמודדות עם מחסור במורים, התקבל ב-22 בינואר 2026.

⁵³ על פי הנתונים המופיעים בסעיף קודם במסמך זה באותן שנים נקלטו במערכת החינוך כ-11,000 עד 13,000 מורים בכל שנה, גם אם מורה עשוי להזדקק לאישור חריג במשך יותר משנה אחת במהלך השנים הראשונות לעבודתו במערכת החינוך ניתן להניח כי חלקם של המורים שנקלטו באישור חריג מכלל המורים החדשים במערכת הוא משמעותי.

⁵⁴ דסי בארי, מנהלת התכנית האסטרטגית לצרכי מורים, מינהל עובדי הוראה, משרד החינוך, מענה לפניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא פעילות משרד החינוך להתמודדות עם מחסור במורים, התקבל ב-22 בינואר 2026.

תרשים 12: אישורים חריגים להעסקת עובדי הוראה בתהליך הכשרה, תשפ"ג (2022/23) - תשפ"ה (2024/25)

משרד החינוך פירט כי כ-8,300 מבין עובדי ההוראה שהועסקו באישור חריג בשנים אלו השלימו את הכשרתם בתקופה שלאחר מתן האישור.⁵⁵

עובדי הוראה ללא הסמכה בשנת הלימודים הנוכחית

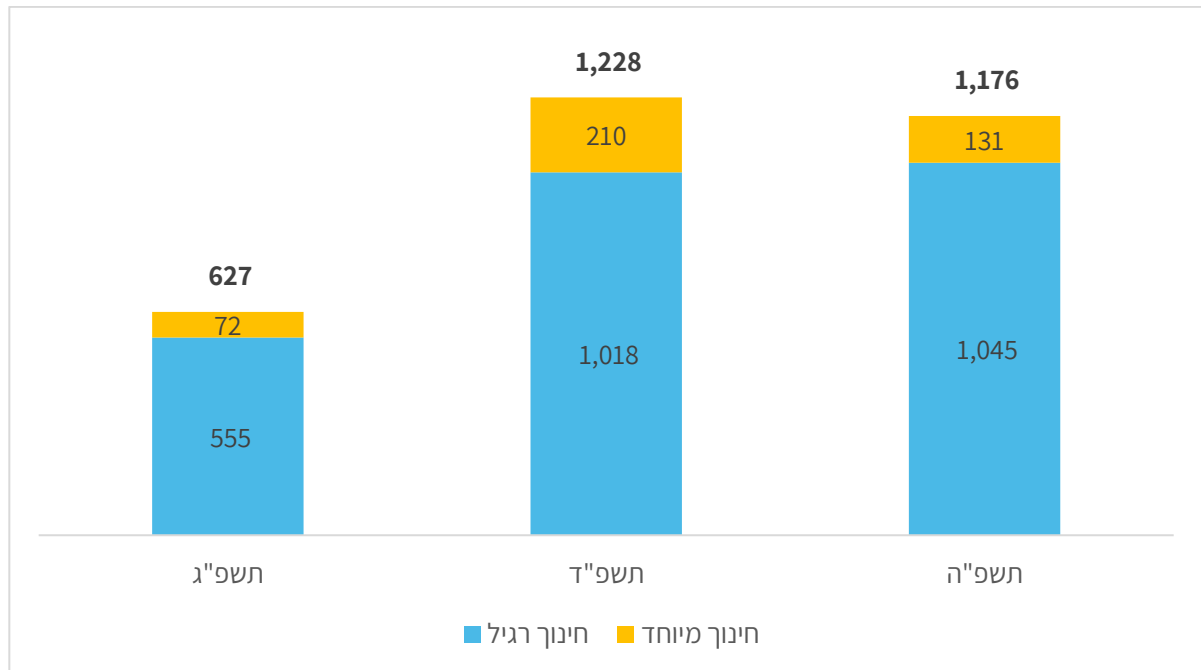
לצד נתונים אלה מסר משרד החינוך נתונים על עובדי הוראה המועסקים ללא הסמכה, תואר אקדמאי או בתהליך למידה בשנת הלימודים תשפ"ו (ספטמבר 2025). על פי נתונים אלה **בשנת הלימודים תשפ"ו (2025/26) הועסקו 14,283 עובדי הוראה ללא הכשרה או הסמכה מתאימה בהם 8,328 בעלי תואר אקדמי ללא הסמכה ו-5,955 בעלי הסמכה ללא תואר אקדמאי. כמחצית מעובדי ההוראה שהועסקו ללא הסמכה או הכשרה היו בחינוך המוכר שאינו רשמי וכמחציתם בחינוך הרשמי.** בנוסף נמסר כי בשנה זאת מועסקים 10,349 עובדי הוראה בתהליך למידה. לא צויינה בהקשר זה חלוקה לפי שלב חינוך, מחוז גיאוגרפי או סוג חינוך ולא ברור האם וביאזה אופן ניתן להשוות נתונים אלה לנתונים על אישור חריג להעסקת עובדי הוראה שפורטו בתרשימים למעלה.⁵⁶

במקביל ניתן לראות גידול משמעותי גם במספר המורים הגמלאים שהועסקו בחינוך הרשמי מ-627 בשנת הלימודים תשפ"ג (2023/24) ל-1,176 בשנת תשפ"ה (2024/25).

⁵⁵ דסי בארי, מנהלת התכנית האסטרטגית לצרכי מורים, מינהל עובדי הוראה, משרד החינוך, מענה לפניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא פעילות משרד החינוך להתמודדות עם מחסור במורים, התקבל ב-22 בינואר 2026.

⁵⁶ דסי בארי, מנהלת התכנית האסטרטגית לצרכי מורים, מינהל עובדי הוראה, משרד החינוך, מענה לפניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא פעילות משרד החינוך להתמודדות עם מחסור במורים, התקבל ב-22 בינואר 2026.

תרשים 13: אישורי העסקה לגמלאים במערכת החינוך, תשפ"ג (2022/23) - תשפ"ה (2024/25)

בסה"כ בשלוש השנים האחרונות ניתנו כ-3,000 אישורי העסקה לגמלאים למעלה מ-60% מתוכם בחינוך היסודי ו-33% בחטיבות הביניים. יותר ממחצית מן האישורים להעסקת גמלאים בשנים אלו היו במחוזות תל אביב והמרכז.⁵⁷

3.2 עובדי הוראה ערבים בחינוך העברי

לצד נתוני משרד החינוך, מנתוני הלמ"ס עולה כי בחינוך הממלכתי עברי יש שיעורים גדלים והולכים של מורים שקיבלו את הכשרתם במגזר הכשרה אחר, ממלכתי-דתי או ערבי. על פי נתונים אלה מספר המורים הערבים בחינוך הממלכתי-עברי ושיעורם מכלל המורים ומן המורים החדשים בזרם זה נמצא בשנים האחרונות במגמת עלייה ניכרת. בשנת הלימודים תשפ"ה היו בחינוך הממלכתי עברי קרוב ל-4,000 מורים ערבים, כ-4.0% מכלל המורים בחינוך הממלכתי. כמעט מחצית (47.9%) מבתי הספר בחינוך הממלכתי העברי קלטו לפחות מורה ערבי אחד בשנת 2025, בהשוואה לכ-33% מבתי הספר בשנת 2020.⁵⁸

על פי מחקר מרכז טאוב, שעסק בנושא זה אף כי יש להניח כי לקליטה של מורות ממגזרים אחרים יש השפעה על חיי בית הספר במגוון היבטים הן מהוות משאב חשוב עבור בית הספר במציאות של מחסור.⁵⁹ נציין בהקשר זה כי שקיימת תכנית לשילוב מורים ערבים בחינוך

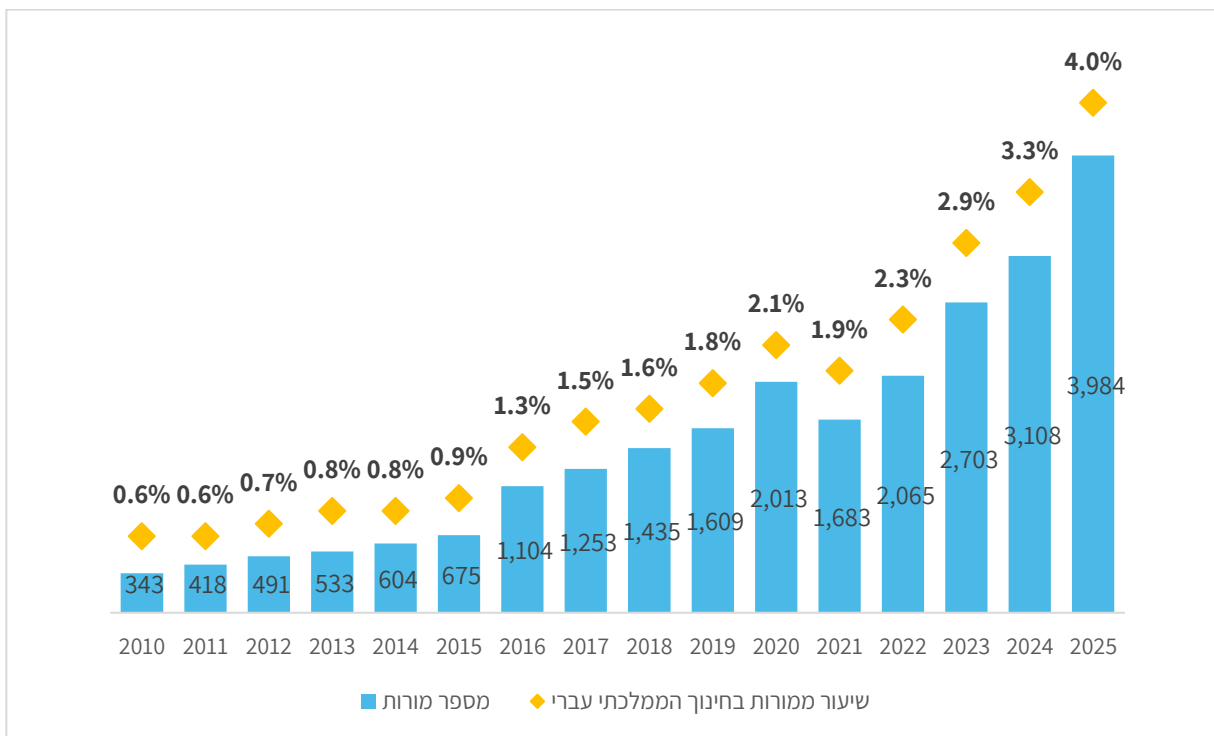
⁵⁷ דסי בארי, מנהלת התכנית האסטרטגית לצרכי מורים, מינהל עובדי הוראה, משרד החינוך, מענה לפניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא פעילות משרד החינוך להתמודדות עם מחסור במורים, התקבל ב-22 בינואר 2026.

⁵⁸ הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מצגת מורים "חוצי גבולות" - מרכז טאוב, התקבל באמצעות דוד מעגן, מנהל תחום חינוך גבוה וכו' אדם בהוראה, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, דואר אלקטרוני, 16 בספטמבר 2025.

⁵⁹ נחום בלס, [על משברים אמיתיים ומדומים במערכת החינוך](#), מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל, ירושלים, טבת תשפ"ו, דצמבר 2025. עמ' 51.

העבר⁶⁰, משרד החינוך לא התייחס לכלי זה במסגרת הפרסומים והתכניות הקשורים בהתמודדות עם משבר כוח האדם בהוראה או במענה המשרד לפניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת במסגרת כתיבת המסמך. פירוט נתונים על מורים ערבים בחינוך הממלכתי עברי בתרשים הבא⁶¹:

תרשים 14: השתלבות מורות ערביות בחינוך הממלכתי-עברי, 2010-2025

⁶⁰ ראו על תכנית משלבים ומשתלבים בתוך: מרכז המחקר והמידע של הכנסת, [מחסור במורים](#), כתיבה: אתי וייסבלאי, 3 בינואר 2023, עמ' 60.

⁶¹ הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מצגת מורים "חוצי גבולות" – מרכז טאוב, התקבל באמצעות דוד מעגן, מנהל תחום חינוך גבוה וכוח אדם בהוראה, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, דואר אלקטרוני, 16 בספטמבר 2025.